

Complexloos BXL

Een complexloos Nederlandstalig socio-cultureel netwerk voor een complexe stad

Lokaal cultuurbeleidsplan Stad Brussel 2026-2031

Voorwoord

Beste lezer,

Kunst en cultuur zitten onlosmakelijk vervat in het DNA van onze stad. Ze bieden ons schoonheid, troost en ontroering. Maar ook verbinding en vrijheid. Ze dagen ons uit, openen onze verbeelding en maken ons nieuwsgierig. In een stad als Brussel, de meest diverse stad van Europa, voel je die energie elke dag. Onze cultuursector is dynamisch en toonaangevend, binnen en ver buiten onze stadsgrenzen. Ons Nederlandstalig socio-cultureel weefsel draagt daar in grote mate aan bij.

Ik ben dan ook bijzonder trots dat ik, samen met de **schrijfpartners***, het cultuurbeleid voor de komende jaren mag vormgeven. Want zonder kunst en cultuur kan Brussel niet bruisen, niet ademen en niet verbinden. Zij maken van onze complexe, meertalige hoofdstad een plek waar verhalen samenkomen, waar mensen kansen krijgen en waar het Nederlandstalig socio-cultureel weefsel dient als fundament tot ontplooiing voor alle Brusselaars.

We staan voor grote uitdagingen. In een veranderende wereld, waar autoritaire krachten toenemen, hebben we extra zuurstof voor onze culturele vrijheid en onze weerbaarheid hard nodig. Onze opdracht bestaat erin om samen complexloos om te gaan met de culturele uitdagingen van onze complexe stad. Onze kernwaarden – grijpbaar, deelbaar, draagbaar en kneedbaar – gebruiken we als kapstok voor een doeltreffend beleid.

Concreet betekent dit dat we mensen verbinden en netwerken versterken. We zetten muziek in als katalysator voor ontmoeting. We geven ons erfgoed een zichtbare en voelbare plek in het stadsweefsel. We creëren ruimte voor experiment, innovatie en artistieke vernieuwing. We bouwen aan een cultuurbeleid dat vertrouwen geeft en kansen schept. Ook 's nachts, voor een beter nachtleven.

Brussel is een stad van vele talen en verhalen. Het Nederlandstalige culturele veld speelt daarin een unieke, verbindende rol. Met dit beleidsplan bevestigen we onze ambitie om cultuur te laten leven in elke wijk, in elke gemeenschap en in elk verhaal. Niet als iets exclusiefs, maar als een gedeelde ruimte waarin iedereen kan ervaren, meedoen, creëren en dragen.

Dit beleidsplan is het resultaat van een intens en participatief traject, gevoed door bevragingen, brainstormsessies, Cultuurplatformen en gezamenlijke schrijfmomenten. Samen bouwen we de komende zes jaar verder aan een veerkrachtig, open en bruisend cultureel weefsel.

Frederik Ceulemans
Schepen van Nederlandstalige Aangelegenheden

***Het cultuurbeleidsplan werd geschreven door vertegenwoordigers van: GC De Markten, GC De Linde, GC Nekkersdal, GC Nohva, Openbare Bibliotheek Stad Brussel, Hoofdstedelijke Kunstacademie, Muntpunt en de bredeschoolcoördinatoren.**

© Michael Bolbotchan - Jeugd & Muziek

Inhoud

Voorwoord		3
Inhoud		5
Over dit plan		6
Cultuurscan		8
HET CULTUURBELEIDSPLAN		12
1. Grijpbaar		14
1.1	Kansen grijpen, mogelijkheden creëren: een stad voor makers	15
1.2	Jouw verhaal, onze gedeelde geschiedenis	16
1.3	Grijpbaar voor iedereen: zich welkom voelen	17
1.4	Toegankelijk, inclusief en representatief	18
1.5	Het Nederlands als brugtaal in een meertalige stad	24
2. Deelbaar		34
2.1	Netwerken en kruisbestuiving	34
2.2	Muziek, de verbindende factor!	35
2.3	Cultuurparticipatie: solidair en democratisch	42
2.4	Ruimte delen	43
2.5	Publieke ruimte	44
3. Draagbaar		50
3.1	Professionalisering	51
3.2	In de wijk	53
3.3	Gedeeld eigenaarschap	55
3.4	Kennis delen en partnerschappen	56
3.5	Duurzaamheid	60
4. Kneedbaar		65
4.1	Witruimte	65
4.2	Experiment	66
4.3	Cultuur bloeit in een veilige en vrije stad	67
4.4	Complexloos, ook na zonsondergang	68
4.5	Fricties ruimte geven - Debatcultuur stimuleren	69
Parcours 26-31		73
Cultuurraad		73
Cultuurplatform		73
Stadsmakers		74
Voortgangsrapport		74
Eén jaar cultuurbeleidsplan		76
Zes jaar cultuurbeleidsplan		78
Acties		81

© Willem Mevis - Ancienne Belgique

Over dit plan

Waarom een cultuurbeleidsplan?

Dit plan kadert binnen het Vlaams decreet Lokaal Cultuurbeleid en heeft als doel een breed gedragen langetermijnvisie te ontwikkelen. In het Brussels Gewest maakt elke gemeente een eigen cultuurbeleidsplan. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) begeleidt dit proces. Daarnaast is het voor de Stad Brussel belangrijk om het Nederlandstalig socio-cultureel weefsel te ondersteunen. Ze maakt integraal deel uit van het unieke culturele landschap van de stad.

Wie schrijft mee aan het cultuurbeleidsplan?

De decretaal verplichte partners zijn de gemeenschapscentra, de bibliotheek en de cultuurraad. Zij ondersteunen de cultuurbeleidscoördinator, die instaat voor de opmaak en opvolging van het lokaal cultuurbeleid. In Stad Brussel werken we met vier gemeenschapscentra (GC De Markten, GC Nekkersdal, GC Novha en GC De Linde), de stedelijke bibliotheek in Laken met antennes, én Muntpunt, dat voor de tweede keer betrokken werd. De stedelijke bibliotheek stelde daarnaast ook een eigen bibliotheeksplan op. Voor dit plan kozen we er bewust voor om de basisgroep uit te breiden met andere hoofdrolspelers van het Nederlandstalig socio-cultureel weefsel van de stad. Op die manier willen we dat het plan een zo breed mogelijk draagvlak kent.

Richting een nieuw cultuurbeleidsplan

Het cultuurbeleidsplan kwam tot stand via een participatief traject met overleg en co-creatie. In de zomer van 2024 startten we met een omgevings- en SWOT-analyse van het vorige plan. Deze inzichten werden gedeeld op het Cultuurplatform van 5 september 2024. Tijdens de winter werd het onderzoek verdiept en werd extra input verzameld via trajectdagen en een gemeenschapsforum, We vonden het essentieel om ook inwoners en organisaties rechtstreeks te bevragen. Daarom lanceerden we in het voorjaar de bevraging 'Jij en cultuur in de stad', gericht op het brede socio-culturele veld. Met de participatiekar "Babbeleir" trokken we door verschillende wijken om zoveel mogelijk Brusselaars te betrekken. Op 17 juni 2025 werd alle input samengebracht op het Cultuurplatform. De basisgroep vertaalde dit in een eerste ontwerp, dat verder werd verfijnd met feedback van alle partners. In oktober werd het plan Complexloos BXL finaal aangescherpt in Muntpunt. Zo groeide stap voor stap een gedragen en gedeeld cultuurbeleidsplan voor de toekomst.

Wie voert dit plan uit?

Complexloos BXL is een gedeelde langetermijnvisie van stad, gemeenschapscentra, bibliotheken en cultuurraad. Dit kunnen we echter niet alleen. Om onze doelen te halen hebben we bondgenoten nodig. Daarom lanceert de Stad jaarlijks Stadsmakers, geïnspireerd op dit plan. Met grote culturele huizen werkt de Stad via driejarige convenanten. Ook deze partners spelen een cruciale rol in het realiseren van de doelstellingen van Complexloos BXL.

Hoe lees je dit plan?

In dit plan onderscheiden we vier lagen, telkens aangeduid met een eigen kleur.

HORIZON
staat voor het richtinggevend toekomstbeeld: waar Stad Brussel tegen 2031 naartoe wil.

INZICHT
benoemt wat we uit die horizon leren en hoe dit onze beleidskeuzes vertaalt naar concrete doelstellingen.

UITDAGING
verwijst naar de uitdagingen die we kunnen identificeren.

ACTIES
zijn de concrete en doelgerichte stappen waarmee partners samen de ambities van Complexloos BXL realiseren.

Cultuurscan

Hoe ziet het Nederlandstalige socio-culturele weefsel in Stad Brussel eruit? Wie neemt welke sleutelrol op in welke wijk? **Met deze scan bieden we een overzicht van onze convenantpartners** en schrijfpartners voor dit cultuurbeleidsplan. Daarnaast kent onze stad natuurlijk nog heel wat andere spelers. Cultuurhuizen, gemeenschapscentra, producenten, makers en organisaties opereren immers nooit op zichzelf. Ze maken deel uit van een breder ecosysteem binnen het cultureel weefsel en de **culturele en creatieve sectoren (CCS)**.

Cultuur is ingebed in dit ruime culturele en creatieve veld, een van de sterkst groeiende economische sectoren in Brussel, goed voor bijna 100.000 jobs in het Brussels Gewest. Tegelijk vormt het Nederlandstalige socio-culturele netwerk een sterk voorbeeld van participatie: vele van de betrokken actoren spelen een essentiële rol in het buurtleven en in het culturele aanbod voor Brusselaars.

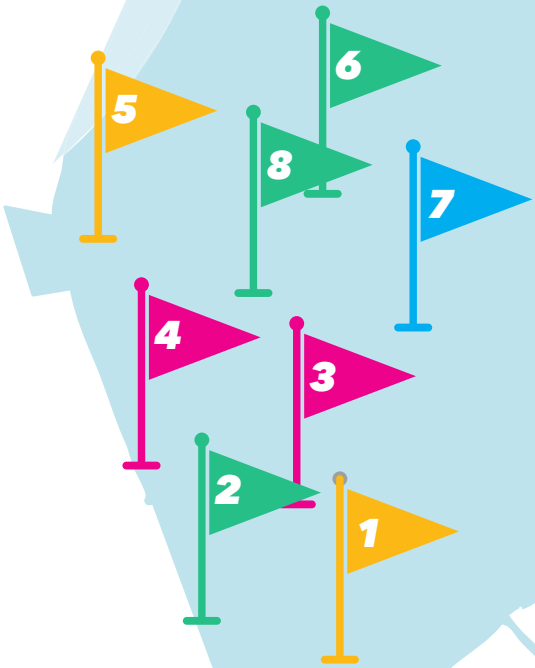

1. Jeugd & Muziek
Nieuwland 198, 1000 Bxl

Jeugd en Muziek Brussel creëert vanuit de Marollen muzikale kansen voor alle kinderen en jongeren in het Brussels Gewest. Ze laten hen groeien via muziek en klankkunst door middel van een muziekeducatieve aanpak die inzet op creativiteit, gelijkwaardigheid en samenwerking. In 2024 bereikten ze zo een 30.000-tal kinderen en jongeren met circa 1800 sessies.

2. Hoofdstedelijke Kunstacademie
Nieuwland 198, 1000 Bxl

De Hoofdstedelijke Kunstacademie is een creatieve ontmoetingsplaats voor iedereen vanaf 4 tot 99 jaar oud. Je kan er terecht voor muziek, dans, theater of beeldende kunsten. Als onderdeel van het Deeltijds Kunstonderwijs (Onderwijs Vlaanderen) worden deze lessen in de vrije tijd aangeboden tegen toegankelijke prijzen.

3. Filem'On
Kazernestraat 33, 1000 Bxl

Vzw Filemon wil film-, beeld- en mediageletterdheid voor kinderen en jongeren (van 2 tot 16 jaar) van alle cultuur- en taalgemeenschappen in Brussel en Vlaanderen stimuleren. Ze doen dit voornamelijk door de organisatie van Filem'On, het Internationaal Filmfestival voor Jong Publiek in Brussel. Rond de herfstvakantie staat Brussel in het teken van niet-commerciële jeugdfilm, en krijgen kinderen en jongeren de kans om zelf reporter, jurylid of filmmaker te worden.

4. MetX
De Lenglentierstraat 20, 1000 Bxl

MetX is een productiehuis van en voor muziekmakers van diverse horizonten. Vanuit hun thuisbasis in de Marollen brengen ze mensen in beweging via muziek en dans en slaan hierbij de brug tussen grote podia en de publieke ruimte. Ze doen dit door originele groepen en stedelijke evenementen te creëren en te omkaderen, zoals bv. Fanfakids of Día de Muertos.

5. Globe Aroma
Moutstraat 26, 1000 Bxl

Globe Aroma is een artistieke werkplaats voor mensen op de vlucht. De organisatie ondersteunt kunstenaars en kunstliefhebbers die drempels ervaren in de culturele sector vanwege hun verblijfs- of burgerschapsstatus. Ze bouwt, in alliantie met de Brusselse, Vlaamse en internationale culturele en migratiesector, aan een tussenruimte waarin een gemeenschap op de vlucht kunst kan creëren, verkennen en met een breed publiek delen.

6. AB
Anspachlaan 110, 1000 Bxl

Ancienne Belgique is een concertzaal in hartje Brussel. Met AB Club en AB Main Hall bezorgen ze jaarlijks meer dan 350.000 muziekliefhebbers een onvergetelijke concertavond. Naast een concertzaal is de AB een waardegedreven vzw met een hart voor jong talent, stad Brussel en onze planeet. Hun opbrengsten worden opnieuw geïnvesteerd in talentontwikkeling en het toegankelijker maken van de werking.

7. De Markten
Oude Graanmarkt 5, 1000 Bxl

De Markten is een bruisend gemeenschapscentrum in het hart van de Brusselse Vijfhoek waar Brusselaars thuiskomen. Het is een open en inclusieve ontmoetingsplek die inzet op verbinding, veiligheid en inspiratie. Iedereen is er welkom: buurtbewoners, verenigingen, kunstenaars, vrijwilligers en bezoekers van binnen en buiten de stad. De werking is lokaal verankerd, maar weerspiegelt tegelijk de hyperdiverse realiteit van de grootstad.

8. Beursschouwburg
Anspachlaan 110, 1000 Bxl

Beursschouwburg is een multidisciplinair huis voor kunst en reflectie. Zij creëren een open en toegankelijke plek waar ontmoeting, verbeelding en kritische uitwisseling centraal staan. De focus ligt op presentatie en ontwikkeling van kunstpraktijken, en op het bouwen van duurzame samenwerkingen met zowel formele als informele partners.

9. KVS
Arduinkaai 7, 1000 Bxl

KVS is het Vlaamse stadstheater van Brussel. Hun unieke positie in de hoofdstad van Vlaanderen, België en Europa is de alfa en omega van de werking. KVS wil repertoire herinterpreteren in relatie tot de stad die meer dan ooit de wereld is. KVS omarmt de stad in haar pluraliteit en wil haar artistieke stem versterken in het kunstenveld. Interculturaliteit op en naast de scène is voor KVS dan ook geen opdracht of uitdaging, maar een logisch uitgangspunt. Net als een sterke Vlaamse en internationale aanwezigheid.

10. BRONKS
Varkensmarkt 15, 1000 Bxl

BRONKS is een productiehuis, presentatieplek en experimenteerruimte voor theater voor een jong publiek in Brussel. Zij creëren toonaangevend theater en gebruiken humor en scherpzinnigheid om - net zoals hun glazen gevel op de Varkensmarkt - te reflecteren over de stad en de wereld om ons heen.

11. Passa Porta
Antoine Dansaertstraat 46, 1000 Bxl

Passa Porta is een internationaal literatuurhuis en een unieke ontmoetingsplek. Naast literaire ontmoetingen met grote namen bieden ze ook een podium aan ontluikend talent en ontwikkelen ze met partners nieuwe formats die aan de noden en interesses van de meest uiteenlopende Brusselaars beantwoorden.

12. Muntpunt
Munt 6, 1000 Bxl

Muntpunt is een lees- en leerpunt voor nieuwsgierige geesten. Het is een infopunt voor iedereen die wil wonen, werken, studeren of leven in Brussel. Een tweede thuis voor wie rustig wil relaxen of nieuwe mensen wil ontmoeten. Voor wie wil surfen of schuilen, ook bij mooi weer. En voor iedereen die een verhaal zoekt of wil vertellen.

13. Debateville
Jozef II-straat 20, 1000 Bxl

Debateville is een Brusselse jeugdorganisatie die jongeren via speelse debat- en spreekvaardigheidstrainingen versterkt. Ze is verankerd in verschillende Brusselse gemeenten. Ze vergroot de maatschappelijke slagkracht van jongeren door hen te leren spreken, luisteren en kritisch denken. Dat doet ze via een laagdrempelige, wekelijkse werking en vakantie-initiatieven, in nauwe samenwerking met scholen en andere lokale partners.

14. Kaaitheater
Sainctelettesquare 19, 1000 Bxl

Kaaitheater is een Brussels huis voor dans, theater, performance en conversatie. Ontstaan in 1977 als pionier in vernieuwende podiumkunsten, bouwt het vandaag aan een platform voor zowel lokaal als internationaal opkomend talent. Vanuit de vraag “How To Be Many?” maakt Kaaitheater ruimte voor een breed spectrum aan bezoekers, artiesten, verhalen en perspectieven, zodat de meerstemmigheid van de samenleving weerspiegeld wordt. Zij werken samen met vele partners, programmeren op diverse locaties en bereiden een nieuw gebouw aan het kanaal voor om de stedelijke kunstpool verder te versterken.

15. Openbare Bibliotheken
Emile Bockstaellaan 107, 1020 Laken
Peter Benoitplein 22, 1120 NOH
Flodorpstraat 39, 1130 Haren

De Nederlandstalige bibliotheken in Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren vormen de Openbare Bibliotheken van de Stad Brussel. Het doel is helder: ze willen de drempel tot informatie en leesplezier zo laag mogelijk maken. De focus ligt op ontplooiing, taalstimulering, en digitale geletterdheid, en het bereiken mensen die minder vanzelfsprekend hun weg vinden naar de bib.

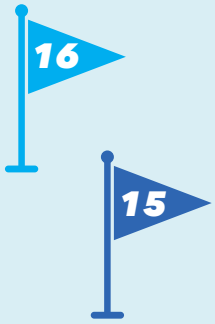

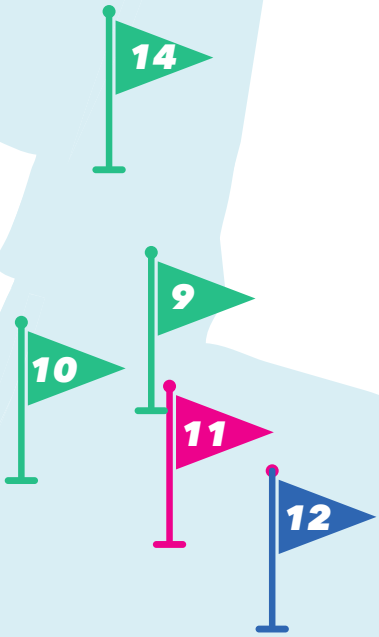

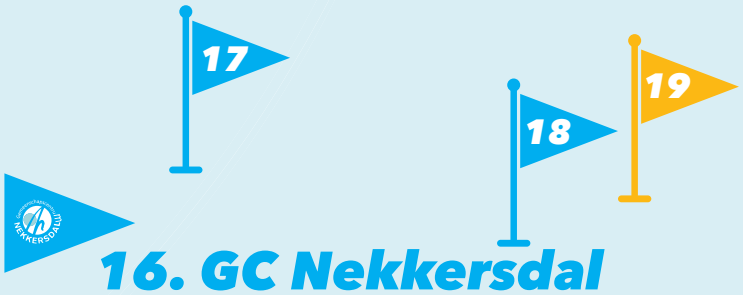

16. GC Nekkersdal

Emile Bockstaellaan 107, 1020 Laken

Het gemeenschapscentrum van Laken is een open en toegankelijke plek waar iedereen welkom is voor informatie, activiteiten of gewoon een fijne babbel. Al jarenlang is het centrumzijn ze verankerd aan de Bockstaellaan, in het hart van Laken. Door verbouwingen aan het gemeenschaps-centrum zijn ze tijdelijk uitgeweken naar de Maritiemwijk in Molenbeek, maar binnenkort keren ze terug naar hun vertrouwde plek.

17. GC Nohva

Peter Benoitplein 22, 1120 NOH

GC Nohva is een standvastige ontmoetingsplek in een voortdurend veranderende stad. Vanuit het hart van Neder-Over-Heembeek en de Mutsaardwijk bouwen zij aan een warm, Nederlandstalig huis dat tegelijk openstaat voor iedereen die het Nederlands wil ontdekken. Nohva omarmt de meertaligheid van Brussel en gebruikt het Nederlands als een uitnodiging om mee te doen, mee te praten en mee te bouwen aan de buurt. Zij brengen mensen samen en creëren kansen om te leren en actief mee te denken.

18. GC De Linde

Kortenbachstraat 7, 1130 Haren

Dit gemeenschapscentrum is het kloppend hart van Haren, een plek waar mensen, ideeën en culturen samenkomen. In een snel veranderende en kwetsbare omgeving - tussen stad en hinterland, natuur en industrie - biedt De Linde een warme thuishaven, een rustpunt en een cocon voor ontmoeting, creativiteit en verbinding. Vaak zijn ze het eerste aanspreekpunt en een spilfiguur in het lokale leven. Ze versterken het sociaal weefsel door ruimte te geven aan verenigingen, initiatieven en bewoners, en bieden vertrouwen, verantwoordelijkheid en fysieke ruimte. De Linde is ook een springplank voor iedereen die het Nederlands wil leren, oefenen of beleven.

19. Toogenblik

Kortenbachstraat 11, 1130 Haren

Toogenblik in Haren is al meer dan 50 jaar een vaste waarde voor muziekliefhebbers. Het is een warme muziekbar waar live muziek centraal staat.

Het cultuurbeleidsplan

© Ilias Teirlinck - BRONKS

Cultuurbeleidsplan 2026-31

Complexloos BXL

Sluit je ogen. Haal alles voor je geest wat je met cultuur verbindt; de plekken, de verhalen, de mensen, de energie. Stel je voor dat je al die elementen samenbrengt tot één tastbaar geheel. Welke eigenschappen zou dat dan moeten hebben? Of nog: welke eigenschappen moet ons Nederlandstalig cultureel weefsel vandaag bezitten om complexloos te bloeien en te verbinden in onze complexe stad?

Ons participatief traject, gevoed door bevragingen, brainstormsessies op het Cultuurplatform en gezamenlijke schrijfmomenten, leidde ons naar vier eigenschappen. Deze vier eigenschappen vormen de pijlers waarop we de komende beleidsperiode verder bouwen. We kiezen voor een Brussel waar cultuur grijpbaar, deelbaar, draagbaar en kneedbaar is: een stad die ruimte maakt om te creëren, te delen en samen te groeien. We verbinden mensen en versterken netwerken, zetten muziek in als katalysator voor ontmoeting, geven erfgoed een zichtbare en voelbare plek en durven experimenteren. Zo groeit Brussel uit tot een stad waar cultuur leeft in elke wijk, in elke taal en in ieders verhaal. Samen vormen deze vier pijlers ons kompas: ze vormen de basis voor het bouwen aan een stad waar iedereen cultuur kan ervaren, delen, dragen en vormgeven, vandaag én in de toekomst.

Grijpbaar **14**
De eindgebruiker, Brusselaars, cultuurgebruikers, jongeren, ouderen en nieuwe makers

Deelbaar **34**
De verbinding, co-creatie, samenwerking, partnerschappen en gedeeld ruimtegebruik

Draagbaar **50**
Overheid, duurzamheid, culturele infrastructuur en partners

Kneedbaar **65**
Ruimte voor experiment en tussenruimte of witruimte

1. Grijpbaar

De eindgebruiker: Brusselaars, cultuurgebruikers, jongeren, ouderen en nieuwe makers

Grijpbaar BXL gelooft in een Brussel waar cultuur voor iedereen toegankelijk is, grijpbaar in de breedste zin van het woord. In een stad die even meertalig als veelzijdig is, willen wij een open en inclusieve plek creëren waar Brusselaars zich herkennen, betrokken voelen en zich kunnen ontwikkelen. Jongeren, cultuurgebruikers, "unsurved audiences", makers, nieuwkomers, kansengroepen: iedereen vindt hier een plek.

Onze werking is **laagdrempelig en uitnodigend**, met bijzondere aandacht voor **jong talent** en **opkomende makers**. We bieden ruimte en tools, letterlijk en figuurlijk, om ideeën vorm te geven: van een podcaststudio tot trajectbegeleiding, van samenwerking met partners als BRONKS tot de inzet van ambassadeurs. We zien jongeren niet enkel als publiek, maar als actieve stadsmakers die vandaag hun eerste stappen zetten in het culturele veld van morgen.

Grijpbaar BXL wil ook een **zichtbare speler** zijn in het Brusselse cultuurweefsel. We bouwen bruggen tussen sectoren en gemeenschappen, en zoeken actief naar manieren om **kwetsbare groepen** te betrekken. Zoals een bibliotheek een thuis kan zijn voor wie zoekt naar kennis, willen wij een thuis zijn voor wie zoekt naar expressie, ontmoeting en groei.

Meertaligheid zien we als een uitdaging, als een rijkdom. Ze is een essentieel deel van onze stedelijke realiteit én van onze werking. Taal wordt bij ons geen drempel, maar een brug – tussen mensen, ideeën en verhalen. **Complexloos met taal omgaan, dat is het doel.**

Daarnaast koesteren we erfgoed als een levend weefsel van de stad. Jouw stad, jouw verhaal, onze stad, onze gedeelde geschiedenis vormt hierbij de leidraad. De Nederlandstalige socio-culturele geschiedenis beschouwen we als een belangrijke bouwsteen voor de toekomst: een fundament dat toelaat om te begrijpen waar we vandaan komen, én om samen nieuwe verhalen te schrijven die de diversiteit en dynamiek van Brussel weerspiegelen.

Tot slot willen we kansen creëren, inspireren en emanciperen.
Elk traject kan het begin zijn van iets groots.

HORIZON

Grijpbaar

- **Meertaligheid**
- **Zichtbaarheid**
- **Kansen grijpen**
- **Toegankelijk**
- **Inclusief en representatief**
- **Laagdrempelig**
- **Voor iedereen**
- **Mogelijkheden voor makers**

1.1 Kansen grijpen, mogelijkheden creëren: een stad voor makers

“Grijp je kans” is geen loze slogan, maar een emancipatorisch principe. Het draait om het doorbreken van verwachtingspatronen, het loslaten van schaamte/schroom om hulp te vragen, en het vertrouwen dat je met de juiste ondersteuning écht vooruit raakt. Het is de “shout out”-mentaliteit, geworteld in solidariteit en versterkt door sterke netwerken.

INZICHT

De gedachte “misschien ben ik wel de volgende Average Rob, influencer… “ is geen naïeve fantasie, maar een krachtige ambitie die we als stad moeten koesteren. Niet omdat elk kind die rol effectief zal vervullen, maar omdat het symbool staat voor geloof in eigen kunnen, zichtbaarheid en representatie. Het is die droom die jongeren de energie geeft om zichzelf te overstijgen.

In Brussel groeien duizenden jongeren op met talent, energie en ambitie, maar niet iedereen krijgt dezelfde start of gelijke kansen.

Gelukkig staan ze er niet alleen voor. In Brussel engageren heel wat spelers zich actief om jongeren te ondersteunen in hun ontwikkeling. Zo biedt de jeugdwerking van jeugdfilmfestival Filem’On jongeren een artistiek platform om hun blik op de wereld vorm te geven. BRONKS werkt met jonge ambassadeurs die mee nadenken en mee aan de tafel zitten Al deze initiatieven willen een rol spelen in de groei van jongeren tot zelfbewuste Brusselaars, die superdiversiteit zien als een meerwaarde en inclusie als een vanzelfsprekendheid.

Toekomst wordt gebouwd op vertrouwen, kansen en het lef om hulp te vragen.

Het is die mix van ambitie, ondersteuning en geloof in elkaar die ervoor zorgt dat Brusselse jongeren vandaag niet alleen durven dromen, maar ook leren hoe ze die dromen waar kunnen maken.

Die beweging begint vaak klein: een warme uitnodiging, een plek waar je je stem mag gebruiken, iemand die zegt “ik geloof in jou”. Ze ontdekken dat hun mening telt, dat ze fouten mogen maken, en dat groei mogelijk is. Inzetten op zulke emancipatiegerichte trajecten is geen luxe, maar een noodzaak. Want elk kind dat zichzelf leert vertrouwen en omringd wordt door mensen die helpen tillen, wordt niet alleen sterker voor zichzelf, maar ook voor de stad waarin het opgroeit.

UITDAGING

Stadsmakers

Met de jaarlijkse projectoproep Stadsmakers zetten we volop in op gelijkwaardige toegang tot ondersteuning en middelen. Niet enkel de ervaren dossierindieners krijgen een podium, maar ook wie minder vertrouwd is met administratieve trajecten. Dankzij coaching van de cultuurbeleidscoördinator verlagen we drempels en geven we alle ideeën een faire kans, met oog voor bottom-up-initiatieven en duurzame impact.

INZICHT

We geloven sterk in het potentieel van mensen en gemeenschappen die doorgaans minder gehoord worden. Door actief mee te denken en te begeleiden waar nodig, geven we hen het duwtje in de rug dat het verschil kan maken. We delen graag onze succesverhalen van de voorbije jaren, maar zijn ook transparant over wat moeilijk blijft, en hoe we daar samen van leren.

Niet elk idee past binnen het profiel van een Stadsmaker, en dat is oké. We helpen graag verder met doorverwijzing naar andere subsidiekanalen en brengen indieners in contact met relevante spelers. Door projecten en trajecten met elkaar te verbinden, geloven we in de kracht van kruisbestuiving en samenwerking als motor voor een meer inclusieve stad.

1.2 Jouw verhaal, onze gedeelde geschiedenis

"Verhalen verdwijnen snel als we ze niet tijdig vastleggen. Daarom willen we actief verhalen verzamelen vóór het vergeten begint: kleine en grote geschiedenissen, van bewoners die de stad hebben gemaakt tot tradities die onzichtbaar hun sporen nalaten. **Oud en nieuw erfgoed vormen samen het levende weefsel van Brussel. Ze creëren een continuïteit tussen verleden, heden en toekomst,** waarin het Nederlandstalige socio-culturele fundament een essentiële bouwsteen blijft voor de verdere ontwikkeling van onze stad.

Erfgoed is immers veel meer dan stenen, monumenten of objecten uit het verleden: het is gedeelde geschiedenis, herinnering én betekenis. In elke buurt draagt erfgoed identiteit, van familieverhalen en ambachten tot buurtfeesten, verzet en stadsstrijd. Het zijn precies deze verhalen die bewoners over generaties heen met elkaar verbinden en die hun plek in de stad betekenis geven. Brussels erfgoed leeft in buurten, in activisme, in feesten en herinneringen, evenzeer als in archieven en collecties. Door erfgoed breed, participatief en zichtbaar te benaderen, maken we het toegankelijk voor iedereen die zich zelden herkent in traditionele geschiedschrijving. Zo wordt erfgoed een bron van eigenaarschap en verbondenheid voor alle Brusselaars.

INZICHT

Brussels erfgoed leeft in de buurten: in kleine verhalen, in activisme, in feesten en herinneringen, evenzeer als in archieven en monumenten. Het is een krachtig sociaal bindmiddel, op voorwaarde dat we het niet herleiden tot louter 'het bewaren van wat was'.

De uitdaging is om erfgoed breed, participatief en actief te benaderen, en het zo toegankelijk te maken voor wie zich zelden herkent in de traditionele geschiedschrijving. In de verhalen van migratie en verzet, van ambachten, opvoeding, verlies en overwinning vinden bewoners herkenning, en vinden ze elkaar. Zo wordt erfgoed een brug tussen generaties, gemeenschappen en engagement.

Het schenkt mensen een **gevoel van eigenaarschap:** wie zijn wortels leert kennen, kan steviger en vrijer groeien. Het erfgoed van Brussel is nooit af; het is iets wat we elke dag opnieuw maken, delen en heruitvinden. Niet alleen om te bewaren, maar om samen vooruit te gaan.

UITDAGING

ACTIES

Erfgoed verankeren in het lokale ecosysteem

• Breng het erfgoedlandschap in samenwerking met de Erfgoedbank Brussel per wijk in kaart: organisaties, sleutelfiguren, informele kennishouders, actieve burgers.

• Organiseer verkennende buurtgesprekken om te detecteren wie wakker ligt van erfgoed, wie verhalen wil delen of verzamelen.

• Maak gebruik van het rijke erfgoed en de verbindende kracht van muziek, van zingende studenten tot muzikale klanken van oud en nieuw erfgoed. Zie bijvoorbeeld de Día de Muertos.

Verhalen verzamelen vóór het vergeten begint

• Werk samen met scholen, jeugdwerkingen en woonzorgcentra aan intergenerationele uitwisselingen rond lokale geschiedenis.

• Stel een laagdrempelig 'vertelkastje' ter beschikking in bibliotheken, GC's of buurthuizen, waar mensen verhalen kunnen opnemen of nalaten.

Levend erfgoed als lijm van de stad

• Studenten van de Erasmus Hogeschool, meer bepaald studenten Radio aan het RITCS, worden op een structurele manier gevoed met lokale geschiedenis. Ook het archief en het museum van de Stad Brussel krijgen hier een actieve rol.

Erfgoed inzetten als katalysator voor sociale ontmoeting

• Organiseer "verhalentafels" in samenwerking met de LDC's waar bewoners in gesprek gaan over hun gedeelde en verschillende geschiedenissen, met begeleiding en creatieve verwerking.

• Koppel erfgoed aan actuele thema's zoals klimaat, wonen of migratie om het levend en relevant te houden.

• Stimuleer culturele organisaties om erfgoed te koppelen aan hun artistieke of educatieve werking.

Structurele samenwerkingen tussen erfgoed en stad activeren

• Creëer ruimte in stedelijke programma's zoals Folkorissimo, Open Monumentendag, wijkbudgetten en wijkassemblées voor bottum-up-erfgoedprojecten.

• Laat stedelijke archieven en musea proactief samenwerken met bewonersgroepen om "levend erfgoed" te verzamelen en ontsluiten. Zinneke City - Wij zijn Brussel (Broodhuis).

Van erfgoed als thema naar erfgoed als methodiek

• Onderzoek hoe erfgoed kan ingezet worden als werkvorm of methodiek in sociaal werk, buurtwerk, cultuur- en jeugdbeleid. Denk aan de wijkraden.

• Stimuleer organisaties om erfgoed te gebruiken als middel voor buurtversterking, identiteit, herstel en burgerschap.

1.3 Grijpbaar voor iedereen: zich welkom voelen

Echte inclusie betekent dat mensen zich herkennen in de werking én meebouwen aan de toekomst van een organisatie. Zonder diversiteit in de kern van de werking blijft een organisatie blind voor wie ontbreekt. Diversiteit is geen einddoel, maar een proces van bewuste keuzes en structurele aanpassingen. Brugfiguren spelen hierin een cruciale rol: niet als tijdelijke oplossing, maar als structurele partners. Ze helpen organisaties groeien naar een inclusieve werking die gedragen wordt door en voor iedereen.

Een warm onthaal is cruciaal voor een laagdrempelige en inclusieve werking. Een warm onthaal is niet alleen een deur, een glimlach of een antwoord. Het is een belofte van nabijheid en betrokkenheid, ingebed in de dagelijkse werking van organisaties en zichtbaar in hoe we met mensen omgaan. Door samen te bouwen aan gedeelde toegankelijkheid, wederzijdse kennis en een zorgzame doorverwijzing, maken we het netwerk van Nederlandstalige organisaties in de stad sterker, helderder én warmer.

INZICHT

De uitdaging is om een warm onthaal te bieden in het contact tussen mensen en een bibliotheek, gemeenschapscentrum of cultureel huis. Het bepaalt niet alleen of iemand binnenstapt, maar ook hoe iemand zich voelt op het moment dat hij of zij dat doet. In een stad die inzet op inclusie en toegankelijkheid, is het onthaal veel meer dan een balie of een begroeting — het is een culturele houding en een organisatorische keuze.

Elke vraag krijgt een antwoord, via de juiste persoon of organisatie. Onthaalmedewerkers zijn ondersteund en goed geïnformeerd.

Organisaties verwijzen vlot en juist door. Kennis van het netwerk is vanzelfsprekend onderdeel van het werk. Partners voelen zich erkend. Onthaal is gedeelde cultuur.

UITDAGING

ACTIES

Een warm onthaal begint bij een open deur, letterlijk en figuurlijk

• Een fysiek toegankelijke ruimte – infrastructuur, openingsuren, zichtbaarheid,

• Een toegankelijke attitude van medewerkers – vriendelijk, aanwezig, aanspreekbaar,

• Een duidelijke communicatie – website, telefoon, e-mail, signalisatie.

• En mensen op weg helpen, ook als de vraag buiten de eigen werking valt.

De 3 W's: Water, WC, Wifi

Veel vragen, veel noden: het onthaal als schakel. Zodra mensen de weg naar een organisatie vinden, komen er veel verschillende vragen binnen: van gerichte inhoudelijke vragen tot sociale noden, of superpraktische zaken zoals Water, WC, Wifi.

Een toegankelijk onthaal is geen extraatje

Het is het fundament van laagdrempelige, inclusieve en publieke dienstverlening. Het is de plek waar ontmoeting start, waar vragen gesteld worden, en waar vertrouwen ontstaat. Een goed onthaal is het visitekaartje van een organisatie én van een netwerk.

Centrale hefbomen inbouwen

Opleiding van onthaalmedewerkers om te kunnen luisteren, doorvragen en doorverwijzen. Kennis van de lokale sociale kaart en partnerorganisaties, interne afspraken over hoe om te gaan met vragen buiten de eigen werking.

1.4 Toegankelijk, inclusief en representatief

In Brussel leven we midden in een veelheid aan leefwerelden, Brussel is een verzameling van verschillende 'Brusselkes'. Maar toch blijft voor veel mensen onduidelijk wie we zijn, wat we doen en vooral dat we er zijn voor iedereen. Een deel van de Brusselaars kent ons eenvoudigweg niet. Maar er is ook een groep die bewust op afstand blijft, uit wantrouwen, lage verwachtingen of het gevoel dat ons aanbod toch niet voor hen bedoeld is.

Die gedachte "dat is niet voor ons", vormt een onzichtbare drempel die we niet mogen negeren. De uitdaging is dan ook om van onbekendheid naar erkenning te groeien, en juist die mensen te bereiken die ons (nog) niet willen kennen. Dat vraagt luisteren, aanwezig zijn waar mensen leven, en tonen dat cultuur een open deur is, geen gesloten kring.

INZICHT

De uitdaging is om alle Brusselaars te bereiken, want verschillende drempels houden mensen op afstand. Voor sommigen is er simpelweg een gebrek aan informatie of herkenning, “Ik weet niet wat jullie doen.” Anderen dragen vooroordelen met zich mee, zoals “Zo’n plek is niet voor mensen zoals wij”. Bij sommigen wegen negatieve ervaringen uit het verleden door en groeit institutioneel wantrouwen. Daarnaast spelen lage verwachtingen over de toekomst van hun kinderen mee, net als gevoelens van angst of schaamte, uit vrees om “niet welkom” te zijn.

UITDAGING

ACTIES

Zichtbaar zijn buiten de klassieke muren

• In de metro, aan de schoolpoort, in de fitness, op markten – dáár zijn waar mensen zijn. Niet om te overtuigen, maar om contact te leggen.

Brugfiguren inschakelen

• Mensen die het vertrouwen hebben van deze doelgroepen en die geloofwaardig kunnen verbinden.

Onverwachte signalen serieus nemen

• Als ouders hun kinderen tegenhouden, zegt dat iets over hun ervaringen of verwachtingen. Luisteren zonder oordelen is cruciaal.

Ruimte maken voor ontmoeting zonder voorwaarden

• Niet meteen “ons aanbod promoten”, maar een eerlijke, open ontmoeting aanbieden: een welkom, een gesprek, een uitnodiging zonder druk.

Voorbeelden laten zien van herkenning en succes

• Laat zien dat anderen “zoals zij” wél hun weg hebben gevonden. Herkenbare rolmodellen maken nieuwe wegen denkbaar.

Van bereiken naar verbinden betekent dat we maatschappelijke kwetsbaarheid, eenzaamheid, armoede en andere vormen van uitsluiting, **niet wegduwen maar structureel erkennen** en er bewust ruimte voor maken in onze werking. Want mensen in bestaansonzekerheid bereiken we nog te vaak niet. Door met een open houding te luisteren, ruimte te creëren, ons handelen durven aan te passen en te geloven in de waarde van wederkerigheid, zetten we de eerste échte stap naar duurzame verbinding.

INZICHT

De uitdaging is de toenemende armoede in bepaalde wijken in onze stad. Vaak ontbreken net in deze wijken de sociale structuren die mensen kunnen toeleiden en ondersteunen. Tegelijk worden culturele instellingen steeds vaker geconfronteerd met nieuwe vormen van extreme armoede, zoals mensen zonder papieren, of daklozen die gebruik willen maken van basisvoorzieningen. Daarbovenop komt de **maatschappelijke verharding**: mensen die in extreme armoede leven (zoals dak- en thuislozen of woonwagenbewoners) worden door hun zichtbaarheid soms eerder als ‘last’ dan als medeburger gezien. We moeten vermijden dat deze onwennigheid leidt tot uitsluiting, en streven naar empathie en solidariteit. Deze situaties vragen geen ‘reactieve oplossingen’, maar een fundamenteel andere benadering: van armoede erkennen tot er structureel mee samenwerken.

Vertrouwen is broos, maar essentieel. Wie in armoede leeft, voelt zich vaak onzichtbaar, ongewenst of gestigmatiseerd. Daarom zijn een warm onthaal, zorgzame communicatie en blijvend contact onmisbaar.

Armoede stelt bovendien onze werking zelf op de proef: vragen om sanitair gebruik, opvang of uitzonderingen op het tariefbeleid zijn geen randzaken, maar concrete signalen van waar onze werking botst met de dagelijkse realiteit van mensen. Het is aan ons om hierin werkbare afspraken te zoeken, gedragen door respect en solidariteit.

Samenwerken met sociale partners, zoals de LDC's, is daarbij geen optie maar een noodzaak, omdat zij de leefwereld van mensen in armoede door en door kennen en als brugfiguren kunnen optreden. Echte structurele solidariteit vraagt creativiteit én moed: van het vergoeden van mensen zonder papieren tot het ondersteunen van kleine organisaties zonder subsidies. Binnen bestaande regels moeten we ruimte creëren om mensen menswaardig te betrekken en onze werking te laten groeien in de richting van een stad die niemand achterlaat.

UITDAGING

Bruggen bouwen in tijden van polarisering vraagt meer dan goede wil, het vraagt overbruggende contacten. In een samenleving die steeds vaker gekleurd wordt door segregatie en polarisatie, tussen gemeenschappen, generaties en uiteenlopende leefwerelden, groeit de nood aan ontmoetingen die mensen uit hun eigen bubbel halen. Het zijn precies die contacten die verschillen kunnen overstijgen, nieuwe verbindingen laten ontstaan en onverwachte ontmoetingen mogelijk maken. Niet om verschillen te ontkennen of glad te strijken, maar om binnen die diversiteit echte gemeenschappelijkheid te bouwen. **Diversiteit en inclusie zijn geen extraatjes maar essentiële onderdelen van het DNA van alle geledingen van een organisatie:** bestuur, team, programma/aanbod, publiek. Zo verkrijg je diversiteit en inclusie met 'geloofwaardigheid'.

INZICHT

De uitdaging is om in een samenleving die steeds sterker onder druk staat van segregatie en polarisatie toch verbinding te blijven creëren. Polarisatie verdeelt mensen op basis van afkomst, taal, leeftijd, levensstijl of overtuiging, terwijl veel ontmoetingen zich binnen de grenzen van de eigen groep blijven afspelen. Net daarom hebben we bruggen nodig: veilige, aantrekkelijke en gedeelde ruimtes waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en anders durven kijken naar elkaar. Overbruggende contacten ontstaan niet vanzelf, maar ze zijn wél essentieel voor sociale cohesie en stedelijk samenleven. Ze creëren wederzijds begrip, doorbreken stereotypen en bouwen stap voor stap aan een gedeeld burgerschap.

UITDAGING

ACTIES

Structureel omgaan met diversiteit en inclusie

• Diversiteit integreren in alle lagen: werving, programmatie, onthaal, communicatie, beleid, bestuur…

• Elk niveau moet zich de vraag stellen: wie zit hier (niet) mee aan tafel?

• Actief inzetten op participatie van ondervertegenwoordigde groepen.

• Barrières identificeren en afbouwen. Welke drempels bestaan er (taal, tijd, beeldvorming, cultuurcodes, toegankelijkheid)? Pas als mensen toegang hébben, kunnen ze deelnemen en betrokken raken.

• Zelfreflectie en vorming binnen het team, teams ondersteunen in het herkennen van blinde vlekken en het voeren van eerlijke gesprekken over privileges, uitsluiting en kansen.

• Diversiteit is geen project, maar een veranderproces.
Stel doelen, monitor vooruitgang, en vier samen successen.

Brugfiguren zijn onmisbaar voor echte diversiteit in organisaties. In een superdiverse stad als Brussel spelen zij een sleutelrol: mensen die de culturele achtergrond, taal, codes en leefwereld delen met de gemeenschappen die we willen bereiken. Zij vormen een levende brug tussen organisaties en groepen die moeilijk(er) toegankelijk zijn, en maken vertrouwen, dialoog en participatie mogelijk. Brugfiguren brengen niet alleen hun netwerk en kennis mee, maar ook waardevolle inzichten, taalgevoeligheid en nieuwe perspectieven. Om deze samenwerking duurzaam, eerlijk en gelijkwaardig te maken, moeten organisaties inzetten op alle niveaus: van duidelijke structuren en inclusieve organisatiecultuur tot gedragen gedrag, positieve beleving en een genuanceerde beeldvorming. Zo worden brugfiguren niet alleen partners, maar mede-architecten van een meer open, rechtvaardige en diverse werking.

INZICHT

De uitdaging is om diversiteit niet alleen te benoemen, maar ook echt te bereiken. Brugfiguren zijn daarbij essentieel, omdat zij culturen overbruggen en organisaties toegankelijker maken voor mensen met uiteenlopende achtergronden. Ze fungeren als rolmodellen en voorbeeldfiguren — in scholen, in jeugdwerkingen, in buurthuizen — en helpen groepen "openbreken" door sociale drempels te verlagen en vertrouwen op te bouwen. Brugfiguren vormen vaak de eerste opstap naar diversiteit binnen organisaties: via hen maken gemeenschappen kennis met de werking van een organisatie, voelen zij zich sneller welkom en veilig, en ontstaat er ruimte voor actieve deelname of zelfs doorstroom naar vrijwilligerswerk, stages of sollicitaties. Brugfiguren zijn zo niet alleen verbindende schakels, maar motoren van duurzame inclusie.

UITDAGING

ACTIES

Brugfiguren hebben nood aan ...

• Goede omkadering en transparante communicatie: maak duidelijke afspraken, formaliseer verwachtingen en zorg voor een heldere aansturing. Brugfiguren moeten weten waarvoor ze worden ingeschakeld.

• Een sterke vertrouwensband met de organisatie.

• Opleiding in het omgaan met groepen met erg uiteenlopende visies.

• Vroege betrokkenheid: betrek brugfiguren al vanaf het begin van een project, niet pas als communicatiekanaal. Zo bouw je echte partnerschappen op.

Naar een gelijkwaardige samenwerking

• Een duurzame samenwerking met brugfiguren vraagt tijd, inzet en bewustzijn. Het is een groeiproces dat start bij erkenning, groeit via vertrouwen en leidt tot gelijkwaardigheid. We willen evolueren naar een werkomgeving waarin brugfiguren: hun eigen plaats hebben binnen de organisatie, toegang hebben tot beslissingen en middelen, en structureel bijdragen aan een inclusieve werking.

Brugfiguren leiden tot ...

• Een diverser netwerk: brugfiguren openen de deur naar gemeenschappen die anders moeilijk bereikbaar zijn.

• Nieuwe instroom: via brugfiguren komen nieuwe mensen in contact met de organisatie, wat de kans vergroot op meer diverse sollicitaties.

• Sterkere teams: diverse teams werken anders, maar ook rijker. Ze brengen nieuwe perspectieven en werkwijzen binnen.

BLIKOPENER

BXL

Filem'On

Voor Ernesto Mortelmans (17) begon het verhaal bij Filem'On in de herfst van 2020. Als twaalfjarige, net verhuisd van Antwerpen naar Brussel, was de hoofdstad nog een onbekend terrein. Een inschrijving als jurylid voor het internationale jeugdfilmfestival bleek de sleutel om te proeven van alles wat de stad cultureel te bieden heeft. Wat begon met de vraag "Waar ben ik terechtgekomen?", groeide uit tot een jarenlange passie.

Filem'On vult Brussel jaarlijks met meer dan 100 films uit alle hoeken van de wereld: van hoopvolle animatie tot grensverleggende fictie. Het zijn films met een ziel die jongeren uitdagen om mondig te worden en hun mening te delen. Leden van de tienerjury bekijken en bediscussiëren niet alleen films, maar gaan ook in gesprek met regisseurs en leven een week lang samen met jongeren uit heel Europa. Voor Ernesto en zijn medejuryleden werd Engels hierdoor een tweede natuur en opende het festival werelden waar ze nooit eerder aan dachten.

Dankzij Filem'On vonden jongeren zoals Ernesto hun weg naar iconische Brusselse plekken die creativiteit ademen, zoals Nova, Zinnema, Hageltoren en Cinematek. Inmiddels is Ernesto in zijn vijfde jaar doorgegroeid van jurylid naar ambassadeur en assistent. Het festival bevestigt de visie van directeur Hilde Steenssens: kunst maakt van jongeren wereldburgers. Het jaarthema 2025 'Grenzeloos' voelde dan ook volkomen juist. Filem'On is een plek waar jongeren niet alleen leren kijken naar film, maar zich ook echt leren thuis voelen in Brussel.

1.5 Het Nederlands als brugtaal in een meertalige stad

Als meest diverse stad van Europa is Brussel zeer meertalig. De stad heeft dan ook een taalbeleid nodig dat verbindt in plaats van verdeelt. Meertaligheid is hier geen uitzondering maar de norm, en binnen die talige rijkdom heeft het Nederlands een volwaardige plaats. Het hoort niet enkel binnen de schoolmuren thuis, maar ook in het dagelijkse stadsleven. In de sociaal-culturele sector fungeert het Nederlands dan ook niet alleen als praktisch communicatiemiddel, maar als een echte brugtaal: een taal van ontmoeting, expressie en gemeenschapsvorming. Het creëert ruimte waar mensen met uiteenlopende achtergronden elkaar kunnen begrijpen, samen activiteiten kunnen beleven en deel kunnen worden van hetzelfde stedelijke verhaal. Eigenaarschap en verbondenheid voor alle Brusselaars.

INZICHT

De uitdaging is om het Nederlands in Brussel zichtbaar, toegankelijk en aantrekkelijk te maken in een stad waar meertaligheid de norm is. Onze huizen kunnen en moeten oefenplekken zijn waar het Nederlands op een natuurlijke, plezierige en inclusieve manier aanwezig is — voor wie het als moedertaal spreekt én voor wie het wil leren of oefenen. Het zijn plekken waar gebruikskansen gegarandeerd zijn. Door Nederlandstalige cultuur en activiteiten met openheid en nieuwsgierigheid aan te bieden, creëren we een warme thuishaven voor 'Nederlandslustigen' én een uitnodigende toegangspoort voor anderstalige Brusselaars. Decretaal heet dat **Taalpromotie.**

Om die rol waar te maken, is het essentieel om te blijven investeren in aantrekkelijk en laagdrempelig Nederlandstalig aanbod, **meertalige communicatie niet als barrière maar als brug te zien**, onze medewerkers en onthaalteams te versterken als ambassadeurs van het Nederlands, en een heldere taalvisie te ontwikkelen waarin complexloos met taal wordt omgegaan. Het is precies deze combinatie van stevigheid én openheid die ervoor zorgt dat het Nederlands zijn plaats behoudt én versterkt binnen de meertalige realiteit van Brussel.

UITDAGING

ACTIES

Nederlands versterken zonder exclusief of afschrikwekkend te zijn

- Ontwikkel een taalvisie die expliciet inzet op inclusieve meertaligheid, waarbij het Nederlands centraal staat maar andere talen als brug worden gebruikt.
- Bied Nederlandstalige activiteiten aan met meertalige onthaalmomenten, bijv. infosessies of flyers in meerdere talen.
- Zet meertalige vrijwilligers of brugfiguren in die anderstalige bezoekers begeleiden in het gebruik van het Nederlands.
- Organiseer open-taalmomenten, zoals taalvriendelijke koffiemomenten, voor wie het Nederlands wil oefenen op een laagdrempelige manier.

Nederlandstalige én anderstalige kinderen beleven spelenderwijs plezier aan het Nederlands

- Ontwikkel een taalrijk speelaanbod - bijv. workshops theater, muziek of spel - waarin het Nederlands als speeltaal wordt ingezet.
- Werk samen met bredeschool- en jeugdwerkingen om taalstimulerende vrijetijdsactiviteiten te organiseren waarin plezier centraal staat.
- Maak gebruik van taalinclusieve methodieken zoals visualisatie, herhaling, en het benoemen van handelingen in het Nederlands.
- Organiseer meertalige voorleesmomenten waarin het Nederlands wordt afgewisseld met andere thuistalen van de kinderen.

Cultuur, een motor voor taalverwerving

- Koppel culturele activiteiten - film, theater, expo, muziek - aan interactieve momenten waarin bezoekers het Nederlands actief gebruiken zoals bij een nagesprek, creatieve verwerking of workshops.
- Werk samen met NT2-organisaties om cultuur als taalinstrument in hun lesaanbod te integreren.
- Stimuleer het gebruik van Nederlandstalige cultuurproducten (boeken, strips, podcasts).
- Kortom, Nederlandstaligen stimuleren en ondersteunen om anderstaligen maximale leer-, oefen- en gebruikskansen Nederlands te bieden.

Meertaligheid is een kracht die mensen verbindt en onze stad doet groeien. Ze is niet alleen een realiteit om mee om te gaan, maar een bewuste keuze om verbinding, inclusie en participatie te versterken — in de vrije tijd, op school, in de cultuursector én in het publieke leven.

INZICHT

De uitdaging is om de meertalige realiteit van Brussel niet alleen te erkennen, maar ze actief te benutten als kracht voor verbinding.

Brussel heeft meertaligheid in haar DNA: die talige rijkdom is geen probleem, maar een troef. Ze weerspiegelt het dagelijkse leven van haar bewoners en biedt kansen voor ontmoeting, groei en gemeenschapsvorming.
In plaats van taal te beschouwen als een grens of barrière, zetten we bewust in op meertaligheid als brug tussen mensen en gemeenschappen. Het Nederlands blijft daarbij een belangrijk ankerpunt — stevig verankerd in elk wijkgericht aanbod — maar het mag niet beperkt blijven tot de klas. Het Nederlands wordt ook een taal van vrije tijd, spel, cultuur en ontmoeting.
Tegelijk beseffen we dat meertalige communicatie essentieel is om een breed en divers publiek te bereiken. Door flexibel en complexloos met taal om te gaan, maken we plaats voor iedereen, zonder onze Nederlandstalige identiteit te verliezen.
Sleutelfiguren zoals bredeschoolcoördinatoren spelen hierin een cruciale rol. Als bruggenbouwers maken zij activiteiten toegankelijk voor kinderen en jongeren van alle taalachtergronden, en zorgen ze ervoor dat het Nederlands met plezier, vanzelfsprekendheid en openheid wordt gebruikt.

UITDAGING

ACTIES

De verbindende kracht van het Nederlands gaat hand in hand met de rijkdom van meertaligheid

- Meertaligheid wordt gezien als normaal, waardevol en verbindend.
- Het Nederlands krijgt een centrale, maar niet exclusieve plek in het programma.
- Er is aandacht voor het perspectief van anderstalige Brusselaars.
- Taal ervaren als iets dat verbindt in plaats van verdeelt.

Organisaties ontwikkelen een meer inclusieve en flexibele taalhouding

- Nederlandstalige instellingen worden zichtbaar als open plekken waar meertaligheid omarmd wordt.
- Kinderen en jongeren gebruiken het Nederlands op een speelse, niet-schoolse manier.
- Nieuwe samenwerkingen rond taal en communicatie worden uitgebouwd aangezet.

Ouders als motor voor duurzame vrijetijdsparticipatie en taalontwikkeling
Door ouders actief te betrekken, versterken we de band tussen kind, ouder en samenleving. Zo maken we cultuur- en vrijetijdslocaties toegankelijker, herkenbaarder en betekenisvoller voor elke Brusselse ouder.

INZICHT

De uitdaging is om ouders niet alleen te bereiken, maar écht te betrekken bij de cultuur- en vrijetijdsactiviteiten van hun kinderen. Hun betrokkenheid is een krachtige hefboom voor duurzame taalontwikkeling, positieve identiteitsvorming en talentontplooiing. Wanneer ouders zich welkom, begrepen en verbonden voelen met de leefwereld van hun kind buiten de schoolcontext, kunnen ze die wereld beter ondersteunen én mee vormgeven. Dat versterkt niet alleen de band tussen ouder en kind, maar ook hun verbondenheid met de samenleving.

Toch blijft ouderbetrokkenheid vandaag vaak onderbenut in het sociaal-culturele veld. Voor veel ouders is het niet begrijpen van wat hun kinderen doen, leren of beleven buiten de thuissituatie zelfs een bron van stress of onzekerheid. Daarom is het essentieel om hen actief te benaderen: met hen in gesprek te gaan, hun verwachtingen en noden te verkennen en hen op een laagdrempelige manier toegang te bieden tot het vrijetijdsaanbod. Door ouders mee binnen te halen in het verhaal, versterken we niet alleen hun kinderen, maar de hele gemeenschap.

UITDAGING

ACTIES

Ouders actief betrekken bij vrijetijds- en cultuurbeleving van hun kinderen door laagdrempelig onthaal en communicatie

- Zorg voor meertalige communicatie (folders, uitnodigingen, website, sociale media) die ook inspeelt op ouders met lage taalvaardigheid of beperkte digitale toegang.
- Organiseer infosessies of rondleidingen in begrijpelijke taal, bij voorkeur met visuele ondersteuning of via brugfiguren.

Verbind ouders met de leefwereld van hun kinderen

- Nodig ouders actief uit voor toonmomenten, open ateliers, stages of “einde-van-de-cursus”-feesten.
- Geef ouders zicht op de ontwikkeling van hun kinderen via korte feedbackmomenten, rapportjes of foto’s/ video’s.
- Laat kinderen uitleg geven aan hun ouders over wat ze geleerd hebben, de “omgekeerde infoavond”.

Toeleiding vanuit bestaande netwerken

- Werk structureel samen met crèches, scholen, brede school, inloopteams en brugfiguren om ouders warm te maken voor het cultuur- en vrijetijdsaanbod.
- Bouw bruggen tussen professionals die met ouders werken en cultuurorganisaties, bv. via overlegmomenten of gedeelde trajecten.
- Bied kennismakingsactiviteiten aan op school of in de buurt, bijv. workshops op ouderdagen.

© Lucinde Wahlen - Ancienne Belgique

BLIKOPENER

Bibliotheken van de Stad Brussel

In de bibliotheken van de Stad Brussel staat de deur wagenwijd open voor elk kind. Educatief medewerker Lisa organiseert er met passie een brede waaier aan activiteiten die nieuwsgierigheid prikkelen en talenten laten groeien. Van een sprankelende Jeugdboekenmaand vol auteurs en workshops tot gezellige voorleesuurtjes en de groeiende Leesjury-clubs: taalplezier staat steevast centraal.

Maar de bib is vandaag meer dan boeken alleen. Via STEM-gerichte initiatieven zoals de gezonde voedingsweken, CoderDojo-workshops en Maakateliers worden kinderen op een speelse manier geïntroduceerd in de wereld van technologie, wetenschap en kunst. Wat Lisa daarbij het meest motiveert, is de kans om álle kinderen te bereiken – ook zij die niet spontaan de drempel overstappen of wiens ouders de weg naar de bibliotheek nog niet kennen. De bib transformeert dan van een onbekend gebouw naar een veilige, inspirerende plek waar ze zelf de kracht van verhalen en creativiteit ontdekken.

BLIKOPENER

Hoofdstedelijke academie

Uitbundig babbelend haalt Noëmi Degrauwe van de Hoofdstedelijke Kunstacademie Brussel haar 12-jarige leerlingen op. Ze staan te wachten om samen in het kader van de lessen speltheater naar het theater te gaan. Ze gaan naar de voorstelling 'Qui cherche, die vindt' in de KVS kijken, van het Brusselse wijkgezelschap Ras El Hanout. Een voorstelling gemaakt door Brusselse jongeren met verschillende culturele identiteiten.

De zaal zit afgeladen vol met jongeren met verschillende achtergronden. Er wordt op de scène geschakeld tussen Nederlands en Frans en het publiek reageert als bij een voetbalmatch. Er wordt gejoeld, gesupporterd, afkeurend geroepen of met herkenning ingestemd. Verschillende thema's uit de leefwereld van Brusselse jongeren worden aangehaald: meertalig zijn, migratieachtergrond, Brusselaar, … de hybride identiteit wordt gevierd. Achter mij hoor ik een aantal meiden met Turkse en Marokkaanse achtergrond - dat vertellen ze meerdere keren aan elkaar en richting de scène - alles becommentariëren. Wat een belevenis om de reacties van de jongeren uit de zaal te horen. Hier gebeurt wat theater eigenlijk ooit was, een maatschappelijk geleefd gebeuren.

Achteraf houden ze een nabespreking tijdens de les. De leerlingen vonden het 'cool' – al heet dat ondertussen blijkbaar 'kawaii' - dat er vanuit het eigen materiaal van de jongeren gewerkt werd, dat de zaal zo meeleefde, dat er verschillende talen gebruikt werden. Noëmi denkt dat ze weer net iets meer weten wat theater allemaal kan zijn en inzicht en begrip voor jongeren met een meertalige en diverse achtergrond hebben. Ze konden die avond even meekijken in hun hoofden.

BLIKOPENER

BXL

BRONKS

Beating Choir / Chœur Battant is een unieke coproductie tussen BRONKS en het Canadese gezelschap Le Carrousel, onder leiding van Zoë Demoustier. De voorstelling is het resultaat van een intensief co-creatietraject waarbij drie Belgische en drie Canadese jongeren samen op de scène staan.

Het intercontinentale karakter van deze productie zorgde voor een ware rollercoaster. De samenwerking bracht uiteenlopende werkstructuren en verschillende manieren van creëren samen, wat leidde tot een inspirerend en leerrijk proces. Na twee jaar toewerken naar de première in Montréal, volgde een tournee in binnen- en buitenland.

Hana De Pauw (spreiding & productie BRONKS) vertelt hoe aanstekelijk de energie van deze internationale, jonge cast werkt: “De kracht van de voorstelling schuilt in de authenticiteit: het is hún verhaal. De bewegingen kwamen voort uit improvisaties en de soundscape is gebaseerd op interviews die de jongeren afnamen bij hun eigen leeftijdsgenoten.”

De professionele omkadering die ze bij BRONKS krijgen, is daarbij van onschatbare waarde. Of deze jongvolwassenen nu doorstromen naar het professionele circuit of niet, de ervaring is een verrijking voor het leven. De hoop is dan ook dat ieder Brussels ketje dat wil creëren, spelen of dansen vanuit de verbeelding, op de een of de andere manier de weg vindt naar BRONKS.

2. Deelbaar

De verbinding: Co-creatie, samenwerking, partnerschappen en gedeeld ruimtegebruik

Deelbaar BXL is het Brussel waar stemmen samenklinken, waar ideeën elkaar vinden en waar muziek ons één maakt. Het is de overtuiging dat cultuur mensen verbindt en dat ontmoeting de motor vormt van een sterke, solidaire stad. Daarom zetten we in op netwerken en kruisbestuiving: plekken en momenten waar disciplines elkaar raken, waar gemeenschappen elkaar ontmoeten en waar nieuwe dynamieken kunnen ontstaan.

Muziek speelt daarin een bijzondere rol. Ze overstijgt taal en achtergrond, schept ruimte voor herkenning en uitwisseling, en brengt mensen samen in gedeelde emoties en gedeelde beleving. Muziek maakt samenhorigheid tastbaar.

We bouwen aan een stad waarin participatie centraal staat. Brusselaars zijn niet alleen publiek, maar actieve deelnemers en mede-makers van het culturele leven. De publieke ruimte is daarbij essentieel: gedeelde plekken waar creativiteit kan groeien, waar samenwerking vanzelf ontstaat en waar cultuur zich nestelt in het dagelijkse ritme van de stad.

Zo wordt cultuur in Brussel écht deelbaar: een bron van verbinding die iedereen kan ervaren, mee vormgeven en vrij delen.

HORIZON

2.1 Netwerken en kruisbestuiving

Netwerken en kruisbestuiving vragen respect voor ieders rol. Echte samenwerking gebeurt op ooghoogte: niet wie het hardst roept of het meest ervaring heeft bepaalt de richting, maar wie bereid is te luisteren, te delen en samen te bouwen.

Netwerken is geen vrijblijvende randactiviteit, maar een fundamentele manier van werken. **Het is dé sleutel om duurzame relaties op te bouwen tussen partners uit alle hoeken van de stad.** Zonder voldoende ruimte voor ontmoeting, dialoog en gezamenlijk denken blijven sectoren in hun eigen bubbel, en ontstaat er nauwelijks ruimte voor kruisbestuiving.

INZICHT

De uitdaging is om nieuwe samenwerkingen te stimuleren zonder het evenwicht te verliezen. Hoe vermijden we dat die vernieuwing automatisch vooral de meest ervaren organisaties ten goede komt? En minstens even belangrijk: hoe zorgen we ervoor dat we in onze drang om te vernieuwen of te verbinden niet net onze 'oude getrouwen' verliezen, de organisaties die al jarenlang met ons meebouwen aan de stad? Vervreemding van vertrouwde partners is een reëel risico wanneer nieuwe samenwerkingen worden opgestart zonder duidelijke afspraken of zorg voor continuïteit.

Daarom moeten we inzetten op netwerken als werkvorm: het creëren van ruimte voor ontmoeting, uitwisseling en gezamenlijke reflectie, waarin partners elkaars sterktes, noden en werklogica leren kennen. Want tussen culturele organisaties, gemeenschapscentra, bibliotheken, scholen, brede scholen, jeugdwerk en cultuureducatieve actoren bestaan nog te vaak blinde vlekken. Ze kennen elkaars werking onvoldoende, weten niet hoe elkaar te vinden of

Een structurele hefboom ligt bij de cultuurbeleidscoördinator, de Cultuurraad, de bredeschoolcoördinatoren, de gemeenschapscentra, KVS en onze convenantpartners zoals AB, Kaaitheater en Passa Porta. Zij kunnen als brugfiguren fungeren tussen sectoren en procesbegeleiders zijn bij het opstarten van gelijkwaardige samenwerkingen. Zo helpen zij voorkomen dat tijdsdruk of resultaatgerichte logica tot ongelijkheid leidt.

Niet de grootste, luidste of snelste bepaalt de richting, maar wie durft luisteren, delen en bouwen, op gelijke voet.

Het Cultuurplatform vormt daarbij een ideaal moment voor ontmoeting. Deze open bijeenkomst, twee keer per jaar georganiseerd door de Cultuurraad, vindt telkens plaats op een verrassende locatie in de stad. Het is niet alleen een inspiratiemoment, maar ook een plek waar mensen en organisaties elkaar informeel kunnen ontmoeten, ideeën kunnen uitwisselen en nieuwe samenwerkingen kunnen verkennen.

UITDAGING

ACTIES

Tijdens het Cultuurplatform wordt er informatie gedeeld over het lokaal cultuurbeleid van de Stad, en omgekeerd kan het platform ook het beleid mee richting geven. Zo vormt het een belangrijk kruispunt voor wederzijdse inspiratie, betrokkenheid en beleidsbeïnvloeding.

- Laat gevestigde organisaties zich actief komen voorstellen op het Cultuurplatform aan deze nieuwe spelers, en niet omgekeerd.
- Gebruik het Cultuurplatform om kennis te delen.
- Gebruik het Cultuurplatform om het Cultuurbeleidsplan na drie jaar te analyseren en te actualiseren.
- Geef op het Cultuurplatform de ongehoorde een stem.

2.2 Muziek, de verbindende factor!

Brussel is een muzikale metropool, een plek waar klanken van over de hele wereld samensmelten in een uniek stedelijk ecosysteem. Van techno tot klassiek, van jazz tot blues, van folk tot hiphop – de muzikale rijkdom van Brussel weerspiegelt haar diversiteit en creativiteit. Hier wordt muziek gemaakt door amateurs, semiprofessionals én professionals, door mensen met uiteenlopende culturele achtergronden, leeftijden en talen. Iedere gemeenschap draagt haar eigen sound, en terecht met trots.

INZICHT

De uitdaging is om muziek te gebruiken als ruggengraat van een levendige stad. Muziek is méér dan expressie: het is een verbindende factor, een bouwsteen voor identiteit, gemeenschap en taalbeleving. Samen zingen of muziek maken verbindt mensen, over sociale en culturele grenzen heen. Het brengt plezier, erkenning en verbinding – en het draagt actief bij aan positieve beeldvorming rond meertaligheid en het Nederlands.
Met de toetreding van Stad Brussel tot het Music Cities Network erkent de stad formeel het strategisch belang van muziek in stedelijke ontwikkeling. Dit internationaal platform zet in op samenwerking, kennisdeling en beleidsontwikkeling rond muziek in de stad. Dit lidmaatschap biedt een unieke kans om de muzikale energie van Brussel niet alleen te ondersteunen, maar ook structureel te verankeren binnen het lokaal cultuurbeleidsplan.
BXL Music City krijgt een kernbestuur dat geleid wordt door de cultuurbeleidscoördinator, een afvaardiging van Ancienne Belgique, van VI.BE en van de Cultuurraad.

UITDAGING

ACTIES

Het lokaal cultuurbeleidsplan biedt hét kader om het muzikale veld – van kleine ontmoetingsplekken tot grote cultuurhuizen – te versterken in hun onderlinge samenwerking. Het is de plek om:

- Wijkgericht te werken, dicht bij de mensen, in hun leefomgeving.
- Het maatschappelijk belang van muziek te onderlijnen, o.a. als instrument voor welzijn, ontmoeting en taalontwikkeling; maar ook een instrument voor 'ondernemingszin': voor (jonge) mensen en collectieven is het organiseren van een fuif, concert, expo, … hun eerste grote onderneming. Denk aan Lokale Helden - VI.BE, waar veel organisatoren voor het eerst organiseren, en dit de jaren daarna blijven doen.
- Structurele ruimte te geven aan opkomend lokaal talent, door middel van repetitieplekken, speelplekken en toonmomenten.
- Muziek te integreren in publieke werking, van gemeenschapscentra tot bibliotheken, en tot in de kleinste culturele huiskamers.
- Via een platform sturing te geven aan het muziekbeleid, om van het platform een lerend netwerk te maken (zoals 8bruisend Brugge) en van Brussel een echte muziekvriendelijke stad te maken.
- Een goede mapping - over de gemeentegrenzen heen - van spelers, partners gaande van de bekende muziektempels, de vele collectieven en individuele artiesten, kansen en hiaten op te stellen via het platform.
- De link te maken met het nachtleven en de daarbij horende opportuniteiten.

Muziek is een bouwsteen in het lokaal cultuurbeleid van Stad Brussel. Muziek verdient een plaats in de stad, niet alleen in concertzalen, maar ook in klassen, pleinen, cafés, buurthuizen en bibliotheken. Daarom moeten we inzetten op toegankelijke formats: samen zingen, gelukkig-zijn-sessies, karaoke-avonden, kleine initiatieven met grote impact op beleving en taalplezier.

INZICHT

De uitdaging is om muziek in te zetten als een verbindende, inclusieve en participatieve kracht binnen het lokale culturele ecosysteem van Stad Brussel. Muziek kan grenzen doorbreken, gemeenschappen samenbrengen en mensen laten deelnemen aan het stedelijke leven, ongeacht taal, leeftijd, achtergrond of ervaring.

Om dat potentieel waar te maken, moeten we tegelijk bouwen aan een sterk muzikaal netwerk: een platform waar muzikanten, organisaties, cultuurhuizen en stadsdiensten elkaar leren kennen, kennis delen en samenwerken. Ook studenten radio en media, zoals die van het RITCS, kunnen hierin een waardevolle rol spelen, als kritische klankborden en versterkers van het stedelijk muziekecosysteem.

Het lokale cultuurbeleidsplan is daarbij geen toeschouwer, maar een dirigent: het bundelt stemmen, stemt samenwerkingen op elkaar af en zorgt ervoor dat iedereen gehoord wordt, ook wie nog geen microfoon heeft. Het volledige Brusselse muziekveld hoort daarbij, in al zijn diversiteit: jong en oud, meertalig, over alle genres, stijlen en niveaus heen. BXL kwa!

Tot slot vormt het Cultuurplatform een uitgelezen moment voor ontmoeting en netwerking binnen dit muzikale veld. Deze open bijeenkomst, twee keer per jaar georganiseerd door de Cultuurraad, brengt mensen samen op telkens verrassende locaties in de stad. Het is een plek waar ideeën kunnen rijpen, nieuwe samenwerkingen ontstaan en inspiratie gedeeld wordt, een biotoop waar het Brusselse muzikale netwerk niet alleen gevoed, maar ook versterkt en verbonden wordt.

UITDAGING

ACTIES

Structurele verankering van muziek in het cultuurbeleid
- Muziek expliciet opnemen als transversaal thema in het lokaal cultuurbeleidsplan.
- Beleidsmatige verankering van de deelname aan het Music Cities Network en vertaling naar lokale doelstellingen en partnerschappen.

Toegang tot infrastructuur & presentatieplekken
- In kaart brengen van bestaande en potentiële repetitie- en toonplekken in de stad.
- Ondersteunen van kleine ontmoetingsplekken - ook met beperkte uitrusting - om live muziek te kunnen ontvangen.
- Afspraken maken met grotere cultuurhuizen om speelruimte te bieden aan lokaal talent.

Participatie, ontmoeting en taalplezier via muziek
- Opzetten van laagdrempelige muzikale participatie-initiatieven - samen zingen, jamsessies, karaoke, buurtkoren - met focus op ontmoeting, taal en welzijn.
- Denk ook aan scholen. Er is in het reguliere onderwijs een zo goed als totaal gebrek aan muzikale vorming. Samen zingen is goed voor de gezondheid, het groepsgevoel, taalbevorderend, … Via de bredeschoolcoördinatoren...
- Muziekprojecten inzetten in taalbevorderende contexten zoals Nederlandstalige vrije tijd of Playcation.

Duurzame en gelijkwaardige samenwerking
- Faciliteren van partnerschappen tussen cultuurpartners, welzijnsorganisaties, (muziek)scholen, en wijkinitiatieven via gedeelde muziekprojecten.
- Criteria en kwaliteitskader uitwerken voor evenwichtige en oprechte samenwerkingen, waarin kleinschalige spelers niet overvleugeld worden.
- Oog houden voor het behoud van bestaande, vertrouwde netwerken en bruggen bouwen tussen oude en nieuwe partners.

Netwerken & kruisbestuiving stimuleren
- Creëren van een Brussels platform rond muziek met jaarlijkse focusbijeenkomst rond muziek in Brussel.
- Studenten media (bv. RITCS-radio) actief betrekken bij het versterken en uitzenden van het lokale muziekverhaal.
- Uitwerken van formats voor kruisbestuiving tussen muziek en andere disciplines (beeldende kunst, theater, jeugdwerk, welzijn).

Cultuurplatform als hefboom
- Muziek opnemen als vast agendapunt op het Cultuurplatform.
- Muzikale netwerkmomenten koppelen aan het Cultuurplatform, telkens op een andere inspirerende locatie.

BLIKOPENER

Jeugd en Muziek

Charlotte Moerman heeft als projectcoordinator bij Jeugd en Muziek Brussel het voorrecht jaarlijks te mogen meewerken aan het project Imagine Belgium. Dit project laat jong muzikaal talent laat openbloeien. Deze all-styles muziekwedstrijd in Brussel, georganiseerd door Jeugd en Muziek, brengt artiesten tussen de 13 en 21 jaar samen uit heel België. Gedurende twee dagen krijgen de finalisten intensieve coaching en workshops die niet alleen hun performance, maar ook hun zelfvertrouwen versterken.

Tijdens de eerste dag leren ze bijvoorbeeld meer over muziekrechten en experimenteren ze in jamsessies. De tweede dag stappen ze vol enthousiasme het podium op voor de nationale finale, compleet met soundchecks, fotoshoots en een wervelende show. Door Imagine Belgium krijgen jonge artiesten de kans hun talent te ontwikkelen, podiumervaring op te doen en hun creativiteit te delen met anderen. Het project opent tevens deuren naar internationale mogelijkheden, zoals de internationale finale in de Botanique, en inspireert deelnemers om hun passie verder te volgen. De artiesten vanuit 9 deelnemende landen (zoals Zweden, Noorwegen, Nederland, Frankrijk, Noord-Macedonië, ...) worden op korte tijd vrienden en delen een onvergetelijk muzikaal avontuur.

Voormalige Belgische winnaars zoals Compact Disk Dummies, Ventus en Milo Meskens tonen dat Imagine een springplank kan zijn voor een muzikale carrière. Voor de deelnemers zelf is het vooral een plek om te groeien, te leren en te ontdekken dat muziek verbindt en kansen creëert.

Imagine Belgium maakt van Brussel een broedplaats voor muzikaal talent, een plek waar jonge artiesten niet alleen leren, maar ook gehoord en gezien worden. Elk jaar opnieuw bewijst het project dat investeren in jong talent loont en dat muziek dromen kan laten klinken. Hierop ben ik dan ook zeer trots.

BLIKOPENER

Youth L'AB

Bij Youth L'AB krijgen jaarlijks een tiental Brusselse jongeren de kans om zich een jaar lang onder te dompelen in de wereld van de AB. Ze ervaren vanop de eerste rij hoe de muziekindustrie werkt en geven zelf vorm aan de toekomst van muziek in Brussel.

Het team krijgt een seizoen lang wekelijkse ondersteuning van music & community builder Maïsha Amany. Daarnaast volgen ze masterclasses en workshops over productie, programmatie, marketing en finance, op maat gemaakt door medewerkers van de AB. Naargelang hun persoonlijke voorkeur krijgen de jongeren de ruimte en ondersteuning om zich verder te ontplooien. Het traject mondt uit in een event in de AB Club, van A tot Z georganiseerd door Youth L'AB, wat al leidde tot prachtavonden als Lullaby, Sonart en Essence.

De creatieve honger van deze multigetalenteerde jongeren uit zich ook in podcasts over gendergelijkheid en mental health, het cureren van een podium op Brussel Brost en advies voor campagnes. Van fotografen tot lichttechniekers: de drive en het talent van deze jonge Brusselaars vallen op. Terwijl de AB hen een duwtje in de rug geeft, leert ook de organisatie zelf enorm veel bij. Youth L'AB verbreedt de AB-horizonten en houdt de organisatie een spiegel voor.

Partnerships & Talent: de eerste generaties van Youth L'AB hebben een hand in talloze projecten, waaronder LeBlanc, All-Turn, SUSSOL, Streamlines, Kultura, Moedertaal, NEMODE en BX.Live Festival.

2.3 Cultuurparticipatie: solidair en democratisch

Participatie is geen checkbox, maar de zuurstof van een dynamisch lokaal cultuurbeleid.
In een superdiverse stad als Brussel fungeert participatie tegelijk als beleidsinstrument, hefboom en motor voor verandering. Blijvend luisteren is daarbij essentieel: het volstaat niet om bewoners éénmalig te bevragen of te consulteren. Een levendig cultuurbeleid vraagt dat we voortdurend de vinger aan de pols houden, openstaan voor nieuwe stemmen en steeds opnieuw in dialoog gaan met de vele gemeenschappen die onze stad rijk is.

INZICHT

De uitdaging is om participatie tot een vanzelfsprekend en structureel onderdeel van het cultuurbeleid te maken. Instrumenten zoals de Babbeleir — het mobiele participatie-instrument van de Stad dat op onverwachte momenten en plekken opduikt — en het digitale participatieplatform helpen om spontane signalen op te vangen, maar ze volstaan niet op zichzelf. Er zijn ook stevige, duurzame kaders nodig waarin bewoners zich gehoord en serieus genomen voelen.

Daarom spelen de wijkraden een sleutelrol binnen cultuurparticipatie als onderdeel van het Fix-Flex-Reflex-participatieplan. Onder de noemer Wijkassemblees wordt een nieuw netwerk van zeven wijkraden uitgerold over de hele stad, gebaseerd op een kleine en herkenbare schaal waarop wijkparticipatie georganiseerd wordt. Deze Wijkassemblees vormen het kloppend hart van de buurtwerking en sturen actief mee het lokaal sociaal-cultureel beleid.

We versterken hen als kernspelers bij het uitrollen van kleinschalige, buurtgerichte initiatieven die dicht bij de leefwereld van bewoners staan. Daarmee worden wijkraden en participatieve formats niet langer projectmatig, maar structureel ingebed.

Participatie gaat dus veel verder dan inspraakmomenten: het is een werkwijze, een attitude en een strategie. Het is de manier waarop we de democratische verankering van cultuurbeleid vormgeven, niet enkel om te weten wie wat wil organiseren, maar om beleid te maken dat écht vertrekt vanuit de leefwereld van bewoners. Alleen zo kan cultuurbeleid van, voor én door iedereen zijn.

UITDAGING

ACTIES

Bevragingen als strategisch middel, niet als formaliteit
- Deel inzichten transparant als gemeenschappelijk leerinstrument.

Participatie als drijfveer voor het sociaal-cultureel werk
- Stimuleer culturele huizen en GC's om projecten van onderuit te ondersteunen.

Participatie als evaluatie-instrument
- Gebruik participatie niet alleen bij de opmaak, maar ook bij de evaluatie en bijsturing van het cultuurbeleidsplan.
- Het Cultuurplatform gebruiken om het cultuurbeleidsplan halverwege de legislatuur te analyseren en te actualiseren.

2.4 Ruimte delen

Ruimte delen betekent ruimte zien als gedeelde grond: een verschuiving van bezit naar gebruik in een solidaire stad. Hoewel ruimte schaars is, blijft het potentieel om die ruimte te delen vrijwel onbeperkt, op voorwaarde dat we onze mentale grenzen durven te verleggen. In het Brusselse socio-culturele landschap is de behoefte aan toegankelijke, betaalbare en geschikte plekken bijzonder groot, bij een brede waaier aan actoren: van jong tot oud, van kleine initiatieven tot gevestigde organisaties, van nieuwkomers tot vertrouwde spelers. Toch blijven we vaak vasthangen aan dezelfde reflex: "Deze ruimte is van ons, en dat moet zo blijven." Maar exclusief ruimtebezit past niet langer bij de uitdagingen van vandaag. Het is tijd om te evolueren van plek-denken naar platform-denken, waarbij ruimte een gedeeld fundament wordt voor samenwerking, ontmoeting en solidariteit.

INZICHT

De uitdaging is dat ruimte schaars is, maar het potentieel om ruimte te delen onbegrensd — als we tenminste onze mentale grenzen durven verleggen. In het Brusselse socio-culturele veld is de nood aan toegankelijke, betaalbare en adequate ruimtes groot. Die vraag komt van een brede waaier aan spelers: jong en oud, groot en klein, nieuwkomers en gevestigde waarden. Toch botsen we vaak op dezelfde reflex: "Deze ruimte is van ons, en dat moet zo blijven." Maar de tijd van exclusief ruimtebezit is voorbij. We moeten evolueren van plek-denken naar platform-denken, van 'mijn plek' naar 'onze ruimte'.

Ruimte delen gaat niet alleen over fysieke vierkante meters, maar over een nieuwe manier van kijken naar gebruik, bezit en samenwerking. Het vraagt een mentaliteitswijziging aan beide zijden: bij wie ruimte aanbiedt én bij wie ruimte nodig heeft. Vertrouwen vormt daarbij de sleutel. Zonder vertrouwen blijven we steken in administratieve rompslomp, angst voor schade of koudwatervrees tegenover 'de ander'. Net in die ontmoeting tussen gebruikers, in het gedeelde gebruik, ontstaat de kiem van nieuwe netwerken, onverwachte samenwerkingen en duurzame solidariteit.

Ruimte delen kan zo uitgroeien tot een krachtige hefboom voor verbinding. Slim en flexibel ingerichte plekken — die ook buiten de klassieke kantooruren toegankelijk zijn — kunnen transformeren tot multifunctionele hubs voor ontmoeting, creatie, opslag, repetitie of reflectie. Denk aan voorbeelden zoals Muntpunt De Grid, waar een multimediale DIY-studio gedeeld gebruik mogelijk maakt. Met duidelijke afspraken, eenvoudige systemen en transparante communicatie blijft gedeeld ruimtegebruik werkbaar, ook voor kleinere organisaties. Toegang via codes of badges, online reservaties, gedeelde beheertaken en aanspreekpunten bij noodgevallen maken het proces efficiënt en betrouwbaar.

Deeleconomie is daarbij geen vrijblijvende goodwill meer, maar een win-winstrategie die zorgt voor meer stedelijke dynamiek, een lagere ecologische voetafdruk, meer gedeelde kennis en sterkere wijkverankering. De cultuursector moet niet alleen verduurzamen, maar ook actief bijdragen aan de maatschappelijke transitie via verbeelding, verhalen en gedragsverandering. Zeker wanneer we taal en sectorgrenzen overstijgen en ruimte delen zien als een kans tot kruisbestuiving tussen culturele, sociale, educatieve en private actoren. Of het nu gaat om een kelder voor een muziekgroep, een zolder voor reuzen of een atelier voor jong talent: gedeelde ruimte maakt de stad leefbaarder, creatiever en inclusiever.

Wanneer ruimte delen niet top-down wordt opgelegd, maar bottom-up wordt georganiseerd, groeit lokale betrokkenheid. Wat vandaag nog 'tijdelijk gebruik' heet, kan morgen uitgroeien tot een broedplaats voor duurzaam samenleven.

UITDAGING

ACTIES

Ruimte delen in de socio-culturele sector - Inventarisatie en transparantie
- Een centrale, toegankelijke databank opzetten waarin beschikbare ruimtes, voorwaarden en contactpersonen opgelijst staan. Zowel binnen het publieke als private en socio-culturele veld. Inspelen op bestaande databanken cfr. Spot.be
- De inventaris wordt wijkgericht opgebouwd en afgestemd op noden, bijv. stockageruimte, repetitieruimte, ateliers ...

Ruimtebeleid herdenken op basis van gedeeld gebruik
- Criteria ontwikkelen waarbij het recht op gebruik niet automatisch leidt tot exclusief bezit.
- Formules uitwerken waarbij tijdelijke toewijzing en roterend gebruik de norm worden.
- In toewijzingsprocedures duidelijke afspraken opnemen over gedeeld gebruik, bijv. beschikbaarheid tijdens bepaalde dagdelen voor derden.

Mindset en cultuurverandering stimuleren
- Sensibiliseringscampagnes en netwerkmomenten organiseren om het idee van ruimte delen als evidentie te verspreiden.
- Workshops voor zowel aanbieders als gebruikers over het delen van ruimte, vertrouwen opbouwen, omgaan met conflict, enz.

Praktische ondersteuning en systemen voorzien
- Eenvoudige digitale boekingssystemen invoeren met mogelijkheid tot tijdslot, beheer van toegangen, automatisering van communicatie. Cfr. Bookaplace Muntpunt maar dan voor ruimtedelen (https://muntpunt.be/bookaplace))
- Technische aanpassingen mogelijk maken (vb. badges, codes, slimme sleutels) om toegang te flexibiliseren zonder permanente personeelsinzet.
- Duidelijke afsprakenmodellen en 'ruimte-charters' ontwikkelen om engagement en verwachtingen vast te leggen.

Lokale ruimtecoördinatoren inschakelen
- Een aanspreekpunt per wijk aanstellen - mogelijk binnen bestaande functies zoals GC, buurtwerking LDC's - om noden en kansen in kaart te brengen.
- Deze persoon bemiddelt bij conflicten, begeleidt nieuwe gebruikers en bouwt het netwerk van ruimtepartners verder uit.

Ruimte delen stimuleren via ondersteuning
- Subsidies en projectmiddelen koppelen aan gedeeld ruimtegebruik of het openstellen van infrastructuur.
- Organisaties die ruimte beschikbaar stellen voor derden, erkennen en ondersteunen in hun beheertaken.

Deeleconomie uitbreiden naar materiaal en infrastructuur
- Naast ruimtes, ook opslagruimte en materiaal laten delen - vb. decors, podia, geluidsinstallaties, tafels...
- Een uitleenplatform of buurtdepot mogelijk maken per wijk of voor de stad.

2.5 PUBLIEKE RUIMTE

Derde ruimtes heruitvinden: openbare ruimte omvormen tot gemeenschapsgerichte bakens van zichtbare, feestelijke en toegankelijke solidariteit. In een context van grote sociale en culturele kwetsbaarheid is het essentieel om de openbare ruimte te transformeren tot een plek waar cultuur zich kan ontplooien. Door locaties te activeren die diversiteit en solidariteit belichamen, zoals markten, scholen en woonzorgcentra, wordt het culturele leven een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks bestaan, los van openingstijden of financiële drempels. De eerste stap bestaat uit het creëren van open, inclusieve ontmoetingsplaatsen waar iedereen zich vrij kan uitdrukken, ongeacht culturele achtergrond, religieuze overtuiging of seksuele voorkeur. Het verankeren van culturele democratie en toegankelijkheid vormt daarbij een fundamenteel uitgangspunt

© Leila Boukhalfa

BLIK OPENER

Muntpunt

Bij Muntpunt is de bibliotheek meer dan een verzameling boeken; het is een ontmoetingsplaats waar ook ruimte wordt gemaakt voor de verhalen van de bezoekers zelf. Projectmedewerker en community builder Cosima ervaart hoe waardevol het is wanneer de bib naar buiten treedt en de verhalen van de buurt laat klinken.
Een project waarin dit prachtig tot uiting komt, is Brussels City of Stories, een initiatief van Muntpunt en Passa Porta.

De komende editie staat in het teken van 'sporen' en onderzoekt hoe mensen zich door Brussel bewegen. Welke kleine rituelen hebben zij in de stad en naar welke verborgen hoekjes keren ze steeds terug? Er wordt niet gezocht naar grootse levensverhalen, maar naar het alledaagse dat ons verbindt. Om deze sporen van Brusselaars te verzamelen, worden schrijfworkshops en creatieve ontmoetingsmomenten georganiseerd. Door samen te werken met lokale partners en aan te sluiten bij bestaande groepen, voelt het delen van ervaringen spontaner en vertrouwder.

Uiteindelijk groeien deze verhalen uit tot een collectieve route door het centrum van de stad: een levende storywalk die mensen en plekken met elkaar verbindt. Omdat de wandeling zich in de openbare ruimte ontvouwt, kunnen ook toevallige voorbijgangers aansluiten. Zo ontstaat een steeds grotere stoet van stemmen en schoenen die elkaars voetsporen volgen. Het project toont hoe betekenisvol het is wanneer een bibliotheek contact maakt met de buurt en de verhalen van haar bewoners echt laat klinken.

BLIKOPENER

FRAP!

FRAP! is een hybride, mobiel en onversterkt participatief ensemble dat in 2025 het licht zag binnen het stadsvernieuwingscontract SVC7. De ruggengraat van dit initiatief wordt gevormd door percussiegroep Salamba en het bewegingscollectief OOAA!, versterkt door een wisselende groep van aansluitende artiesten.

Via dit artistiek traject werkt MetX nauw samen met de bewoners van de wijken rondom het Brusselse Zuidstation. Onder leiding van muzikante Sara Moonen en choreografe Ilaria Orlandini ontstaat een basisrepertoire van toegankelijke ritmes en beweging. Hiermee gaan muzikanten en dansers van alle niveaus de dialoog aan met het publiek in de openbare ruimte.

FRAP! kiest bewust voor plekken in de stad die in de vergetelheid zijn geraakt; plekken waar niemand graag vertoeft, behalve zij die nergens anders heen kunnen. Tijdens gerichte interventies op wijkfeesten, parades of bottom-up-initiatieven trekt de groep de straat in om de nodige 'tamtam' te maken rond relevante thema's. Zo werd in juni '25 de publieke ruimte ingepalmd tijdens het Fête des Voisins. Op een warme zomeravond brachten de muzikanten en dansers de SoHab-campagne rond hittestress onder de aandacht in de Krakeelwijk en de Stalingradlaan. De komende jaren staan er een tiental nieuwe acties gepland om via muziek en dans de focus te leggen op welzijn, klimaat en mobiliteit.

3. Draagbaar

Overheid, duurzaamheid, culturele infrastructuur en partners

Draagbaar BXL. stevig verankerd, breed gedragen, en in staat om uitdagingen om te zetten in kansen. Met Draagbaar BXL zetten we in op een stevig kader voor cultuur in Brussel. We geloven dat een levendig cultuurleven enkel mogelijk is wanneer het wordt gedragen door een netwerk van partners: van de overheid en culturele instellingen tot buurtorganisaties en bewoners. Samen creëren we een betrouwbaar en duurzaam weefsel waarin cultuur kan wortelen en zich verder ontwikkelen.

We investeren in de professionalisering van het culturele veld, zodat makers, organisaties en partners sterker staan en hun werking toekomstbestendig kunnen uitbouwen. Daarnaast maken we cultuur nabij in de wijken, zodat ze deel wordt van het dagelijkse leven van Brusselaars.

Partnerschappen vormen daarbij de sleutel: door samenwerking tussen grote en kleine spelers, tussen gevestigde instellingen en lokale initiatieven, versterken we het hele veld. Een belangrijk aandachtspunt is gedeeld eigenaarschap: cultuur maken en beleven doen we niet top-down, maar samen. Even belangrijk is het delen van kennis. Door uitwisseling van ervaring en expertise helpen we elkaar groeien en vergroten we de kwaliteit, de duurzaamheid en de veerkracht van het Brusselse culturele ecosysteem.

Binnen een helder institutioneel kader creëren we ruimte voor samenwerking en maken we cultuur toegankelijk en relevant voor alle Brusselaars. De culturele sector speelt een sleutelrol in de transitie naar een duurzame stad. Niet alleen door haar eigen werking te verduurzamen, maar ook door via kunst en verbeelding nieuwe perspectieven op klimaat, zorg en samenleven aan te reiken.

HORIZON

Draagbaar BXL

- Professionalisering
- In de wijk
- Erfgoed als verbindende factor
- Institutioneel kader
- Partnerschappen

3.1 Professionalisering

Dienst Cultuur - intern professionaliseren en extern partners ondersteunen.
De dienst Cultuur staat de komende jaren voor een transitie van organisator naar facilitator. De dienst evolueert van een organisator steeds meer naar de rol van facilitator, verbinder, coördinator en versterker van het Brusselse culturele weefsel. Dat vraagt een dubbele beweging: intern professionaliseren en extern partners ondersteunen.

INZICHT

ACTIES

Beleidsstructuren als hefboom
- Te vaak zijn de verschillende beleidsstructuren een rem. Vandaar het belang van een ...

Proactieve rol als bruggenbouwer:
- Breng de tegenstrijdigheden tussen subsidieregels van de verschillende overheden in kaart,
- Pleit bij de bevoegde overheden voor een **geüniformiseerd rapportagesysteem** voor gezamenlijke projecten,
- Onderzoek de opstart van een **Brusselse proefprojectenregeling** met cofinanciering door Stad, VGC en Gemeenschappen.

Gebruik je stad voor 100%
De dienst Cultuur benut en versterkt de kennis die al in de stad aanwezig is. Dat betekent:
- kritisch kijken naar onze eigen stedelijke werking en hoe kennis vandaag benut of verloren gaat,
- nagaan hoe projecten en beleidslijnen elkaar versterken of tegenwerken,
- de werking afstemmen op het meerderheidsakkoord en andere stedelijke strategieën,
- **transversaal samenwerken** met andere stadsdiensten om cultuur maximaal in te bedden in de stedelijke realiteit. Zie bijvoorbeeld ***Kunst in de Publieke Ruimte.***

Coördinatie en helikopterzicht
De dienst Cultuur bewaakt het overzicht en houdt de **helikopterpositie** in het cultuurbeleid:

- Structurele rol opnemen: overzicht bewaren en partners samenbrengen.
- Samenwerking faciliteren tussen spelers en over beleidsniveaus heen.
- Opstellen als **sparringpartner en gids** voor iedereen die Brussel cultureel mee vormgeeft.
- Uitwerken van een **publiek dashboard** met kerncijfers en rapportages over de evoluties in het Brusselse cultuurveld.
- De dienst Cultuur profileren als **facilitator**: minder zelf organiseren, meer ruimte geven aan partners en hen ondersteunen.

Versterken wat groeit en begeleiden wat leeft. Van initiëren naar mogelijk maken. In plaats van voortdurend zelf participatieve trajecten op te zetten, ligt de echte uitdaging in het zien, erkennen en ondersteunen van wat al broeit. Want waardevolle initiatieven ontstaan vaak van onderuit, in keukens, buurthuizen, WhatsApp-groepen, jeugdwerkingen of informele netwerken. Willen we impact hebben bij groepen die we vandaag nog onvoldoende bereiken, dan moeten zowel de Stad, als de GC's en culturele huizen zich minder opstellen als organisator en meer als facilitator, luisteraar en verbinder.

INZICHT

De uitdaging is dat dit een grondige herijking van ieders werking vraagt: hoe vang je informele ideeën op in hun prille fase, hoe behoud je voeling met 'mogelijk publiek' dat nog geen gebruiker is, en hoe bepaal je wat succes betekent wanneer je rol verschuift van regisseur naar katalysator.

UITDAGING

ACTIES

Succes wordt anders gedefinieerd: proces > resultaat.
De parameters van impact verbreden:

- Niet alleen bezoekersaantallen of evaluatiescores, maar ook de mate waarin eigenaarschap versterkt wordt, zijn parameters,
- Ruimte geven aan kwetsbare stemmen,
- Door experiment en andere vormen van impact te valoriseren, geven we toekomst aan duurzame cultuurparticipatie, gedragen door de gemeenschap zelf.

Bewoners voelen zich meer gehoord, ondersteund en betrokken bij het cultuurbeleid.

- Het lokaal cultuurbeleid transformeren van initiërend naar faciliterend, door bestaande en opkomende initiatieven van externen vroegtijdig te detecteren, te ondersteunen en te verduurzamen.

Vroeg detecteren van opkomende initiatieven

- Organiseer maandelijkse "radarsessies" met wijkpartners, buurtwerkers, bibmedewerkers, jongerenwerkers, sleutelfiguren... om signalen over prille initiatieven te verzamelen.

3.2 In de wijk

Wijkassemblees als de kern van lokale participatie. Wijkassemblees vormen de ruggengraat van lokale betrokkenheid en zijn een onmisbare schakel in het cultuurbeleidsplan. Ze staan het dichtst bij bewoners en brengen signalen, noden en ideeën rechtstreeks vanuit de wijken naar boven. Zo zorgen ze ervoor dat het beleid niet enkel top-down werkt, maar ook gevoed wordt vanuit de meest lokale realiteit van de stad.

INZICHT

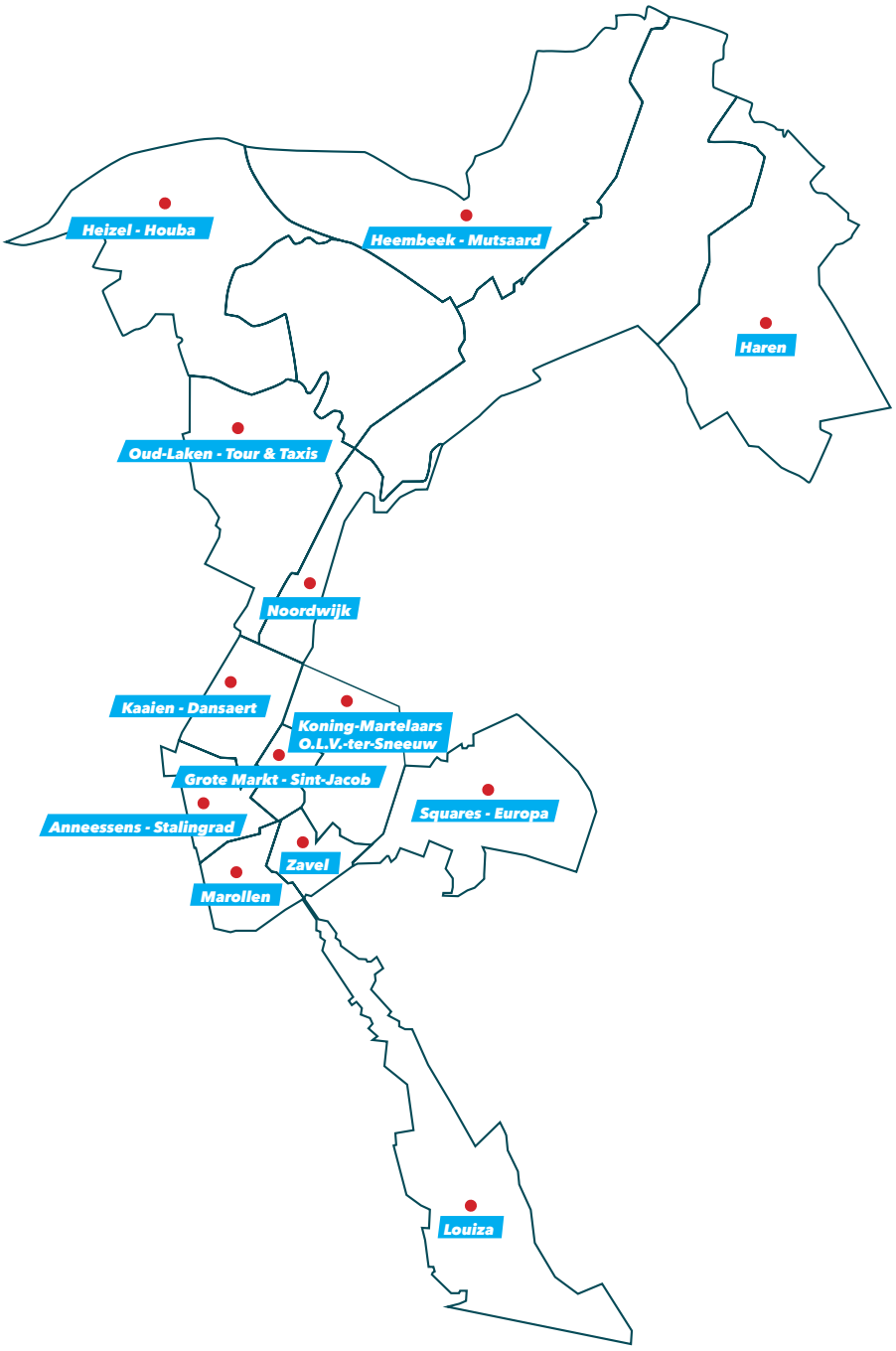

Plan Stad Brussel: de wijkassemblees zoals weergegeven in het participatieplan van de Stad Brussel.

De uitdaging is om wijkraden sterker te ondersteunen bij buurtgerichte initiatieven.
Wijkassemblees krijgen daarbij de ruimte om zelf kleinschalige projecten te ontwikkelen en uit te rollen, omdat zij het best weten wat er leeft in hun buurt en welke culturele acties écht impact hebben. De Stad en haar partners voorzien logistieke, communicatieve en financiële ondersteuning, zodat deze initiatieven niet alleen kunnen ontstaan, maar ook duurzaam kunnen groeien.

UITDAGING

ACTIES

Versterken van Wijkassemblees als kernspelers. Wijkraden als cruciale partners met een duidelijke rol in de opvolging van het cultuurbeleidsplan:

- Advies en klankbord: wijkraden signaleren noden, kansen en uitdagingen in hun buurt.
- Co-evaluatie: ze nemen deel aan de periodieke evaluatie van het cultuurbeleidsplan vanuit een lokaal perspectief.
- Lokale legitimiteit: wijkraden versterken de band tussen bewoners en beleid en vergroten zo het draagvlak voor culturele initiatieven.

Ondersteuning van Wijkassemblees bij buurtgerichte initiatieven

- Wijkraden krijgen de ruimte om zelf kleinschalige initiatieven te ontwikkelen en uit te rollen. Ze zijn immers goed geplaatst om te weten wat er leeft in hun buurt en welke culturele acties écht impact hebben.
- Wijkassemblees als tussenschakel in Stadsmakers: in het kader van de projectoproep Stadsmakers kunnen Wijkassemblees een brugfunctie vervullen tussen individuele initiatiefnemers, de gemeenschapscentra en de cultuurbeleidscoördinator.
- Ze fungeren als eerste aanspreekpunt voor het aftoetsen van voorstellen en brengen deze in verbinding met het bredere netwerk van partners.

Het dorp van weleer, hunkeren naar kleinschaligheid en gemeenschapsvorming is meer dan nostalgie. In verschillende Brusselse wijken – niet alleen in delen van Haren of Neder-Over-Heembeek – verdwijnt stilaan de dorpse sfeer die voor veel inwoners essentieel is voor hun identiteit en levenskwaliteit. Kleinschaligheid, natuur, verbondenheid en een herkenbare dorpskern maken dat bewoners zich thuis voelen, ook als zij nieuw in de wijk zijn. De snelle bevolkingsgroei en stedelijke veranderingen brengen echter ongerustheid en een gevoel van machteloosheid met zich mee, zeker wanneer infrastructuur en voorzieningen op wijkniveau (zoals eerstelijnszorg, mobiliteit, ontmoetingsplekken) achterblijven.

INZICHT

De uitdaging is dat gemeenschapsvorming cruciaal blijkt. Ze ontstaat het meest duurzaam op lokaal, informeel en persoonlijk niveau, waar buren elkaar kennen of willen leren kennen. Zulke verbinding vergroot het gevoel van veiligheid, versterkt de sociale cohesie en verhoogt de levenskwaliteit. Dit vraagt een bewuste keuze van zowel bewoners als organisaties om ontmoeting te stimuleren en bruggen te bouwen tussen gemeenschappen, in plaats van tegenstellingen te versterken.
Cultuur kan daarbij een sleutelrol spelen: als katalysator voor dialoog rond thema's die iedereen raken, zoals mobiliteit, publieke ruimte of duurzaamheid, en als middel om informele netwerken te versterken. Door samenwerking tussen cultuurorganisaties en partners op wijkniveau kan een gedeelde verantwoordelijkheid ontstaan om gemeenschapsvorming te ondersteunen, zowel binnen als tussen verschillende groepen en generaties.

UITDAGING

ACTIES

Kleinschaligheid en identiteit koesteren
Lokale ontmoetingsplekken versterken en creëren

- Ondersteunen van bestaande plekken - dorpshuizen, bibliotheken, buurtcentra - als laagdrempelige cultuur- en ontmoetingshubs.
- Senioren hun plek laten opeisen, het levend geheugen van de wijk.
- Tijdelijke invulling van leegstaande panden als buurtatelier, repetitieruimte of micropodium.

Kleinschalige culturele evenementen stimuleren

- Organiseren van wijkfeesten, buurtconcerten en straatinterventies met lokale artiesten en verenigingen.

Erfgoedprojecten op wijkniveau

- Verhalen, tradities en beelden uit de wijk verzamelen en zichtbaar maken via tentoonstellingen, podcasts of wandelroutes als lijm tussen de verschillende generaties.

Buurtgesprekken en cultuurcafés

- Regelmatig georganiseerde dialoogmomenten rond thema's die iedereen raken, mobiliteit, publieke ruimte, groenvoorziening. Cfr. Het Gemeenschapsforum van GC Nohva is hier bijvoorbeeld een creatieve uitwerking van. Naast het bestuursorgaan en de algemene vergadering heeft GC Nohva nu ook een Gemeenschapsforum waarbij de lokale organisaties en verenigingen hun expertise delen en samen de lokale thema's bespreken. Dit forum geeft advies aan het bestuursorgaan van GC Nohva.

Informeel stadsweefsel en gemeenschapsvorming versterken
Cross-overs tussen cultuurorganisaties op wijkniveau

- Samenwerkingsprojecten tussen bibliotheek, jeugdcentrum, kunsthuis en erfgoedorganisatie rond een gedeeld wijkthema.

Buurtambassadeurs

- Inzetten van lokale bewoners als brugfiguren tussen verschillende gemeenschappen. Zie Grijpbaar BXL: Brugfiguren.

Samenwerking met niet-culturele partners

- Verbinden van cultuur met sport, zorg en welzijn om nieuwe netwerken en nieuw publiek te bereiken.

3.3 Gedeeld eigenaarschap

Gedeeld eigenaarschap - Samen maken we het verschil. Letterlijk.
In een complexe, snel veranderende samenleving zoals Brussel is het duidelijk: de grote maatschappelijke uitdagingen van vandaag – of het nu gaat over klimaat, inclusie, vergrijzing, armoede, digitalisering of stadsvernieuwing – kan niemand alleen oplossen. Niet de overheid, niet de burger, niet het middenveld of de markt. Samenwerking is geen optie, maar een vereiste.

INZICHT

De uitdaging is dat we moeten afstappen van een top-down geplande praktijk, waarin culturele en socio-culturele organisaties enkel hun eigen plannen uitrollen. We evolueren naar een model waarin we ruimte maken voor anderen, initiatief delen en eerst luisteren vóór we plannen. Dat is gedeeld eigenaarschap. We maken geen cultuur voor de stad, maar met de stad. Gedeeld eigenaarschap betekent dat we de behoeften van de ander centraal durven zetten, niet uit louter sympathie, maar vanuit de overtuiging dat de som sterker is dan de delen. Niet de individuele organisatie, maar het samenwerkingsproces staat centraal. Alleen wie proactief, vroegtijdig en op gelijkwaardige voet samenwerkt, kan duurzame impact realiseren.

UITDAGING

ACTIES

Gedeeld eigenaarschap stimuleren
Positie veranderen: van initiatiefnemer naar facilitator
Katalyseer ideeën en partnerschappen
Richt de werking in als katalysator voor buurtideeën, partnerprojecten en collectieve trajecten.
Stimuleer bottom-up initiatieven en creëer duidelijke, toegankelijke procedures voor externe actoren om hun ideeën te realiseren binnen infrastructuur en werking.

Ga proactief in verbinding
- Investeer tijd in actief netwerken en onderhoud duurzame relaties met een brede waaier aan actoren: kleine verenigingen, informele groepen, burgers, kunstenaars, wijkraden …
- Organiseer periodieke ontmoetingsmomenten, netwerktafels of open calls waarin dialoog, wederzijdse verwachtingen en noden centraal staan.

Formuleer gedeelde doelen
- Benoem bij elk project gezamenlijk gedragen doelen en maak expliciet hoe elke partij bijdraagt aan het eindresultaat.
- Maak ruimte voor cocreatie, vanaf de ontwerpfase tot en met de evaluatie.

Waarborg transparantie & een duidelijke rolverdeling
- Ontwikkel formats en methodes die samenwerking overzichtelijk houden: duidelijke afspraken, verwachtingen en verantwoordelijkheden.
- Leer werken met gedeelde verantwoordelijkheden in plaats van volledige controle.

Creëer ruimte voor gezamenlijke reflectie
- Organiseer sessies waarin lessen, fouten en successen gedeeld worden, en waarin gedeeld eigenaarschap kan groeien (vb. tijdens cultuurraad en cultuurplatform).

3.4 Kennis delen en partnerschappen

Partnerschappen: Buiten de bubbel ontstaat de toekomst.
In een stad als Brussel – rijk aan stemmen, culturen en ervaringen – is het doorbreken van vertrouwde patronen geen luxe, maar een noodzaak. Partnerschappen die blijven draaien in dezelfde kring, missen de kans om werkelijk iets te veranderen. De toekomst ligt niet in het herhalen van wat werkt, maar in het betreden van het onbekende: samenwerkingen met onverwachte spelers, met organisaties buiten de culturele sector, met mensen die nog niet gehoord zijn.

INZICHT

De uitdaging is om niet de sterkste stem, maar de juiste combinatie van stemmen te laten doorklinken. Om dat te bereiken moeten we actief de muren tussen sectoren, systemen en denkwerelden slopen en bruggen bouwen op basis van wederzijds respect, gedeelde belangen en een open proces.

UITDAGING

ACTIES

Structureel openstellen voor nieuwe allianties

- Zoek naar samenwerkingen met partners uit de sociale sector, buurtwerkingen, verenigingen van nieuwkomers of jongeren.
- Ontwikkel een lerend netwerk voor culturele organisaties rond het doorbreken van vanzelfsprekende partnerkeuzes, zoals bij de coaching van de Stadsmakers.

Beleidsstructuren die samenwerking faciliteren i.p.v. afremmen

- Pleit bij overheden voor één gezamenlijk rapportagesysteem voor gezamenlijke projecten.
- Start een Brusselse proefprojectenregeling met cofinanciering door Stad, VGC én Gemeenschappen.

Nieuw partnerschap = nieuw kader

- Pas subsidieformulieren en evaluatiecriteria aan zodat experiment, proces en onbekende partners als volwaardige pluspunten gelden.
- Stop met het bevoordelen van bestaande netwerken in selectieprocedures, cfr. Stadsmakers.

Brede school als brug tussen onderwijs en cultuur
In een complexe stedelijke context zoals Brussel, waar uitdagingen op het vlak van personeel, taal en middelen zwaar doorwegen in het onderwijs, vormt brede school een cruciale schakel. De bredeschoolcoördinatoren bouwen bruggen tussen scholen en culturele, educatieve en sociale partners, en faciliteren duurzame samenwerkingen die verder reiken dan de klas.

INZICHT

De uitdaging is om te voorkomen dat het culturele veld een verlengstuk van het onderwijs wordt.
Tegelijk biedt samenwerking via de brede school een belangrijke kans om de leefwereld van kinderen en jongeren te verruimen en elkaars expertise te versterken. Culturele organisaties kunnen zich verdiepen in leerdoelen, terwijl onderwijsprofessionals kennismaken met de rijke, wijkgerichte kennis en praktijkervaring van cultuurwerkers.

Binnen die samenwerking spelen bredeschoolcoördinatoren een sleutelrol. Zij signaleren noden, begeleiden partners en ondersteunen het opzetten van doordachte, haalbare en lokaal verankerde samenwerkingen. Dankzij hun faciliterende rol vinden culturele organisaties makkelijker aansluiting bij scholen, en kunnen scholen putten uit een breed, inzetbaar aanbod zonder zelf elk project te moeten ontwikkelen.

Voor kinderen en jongeren resulteert dit in een rijkere leeromgeving, waarin kunst, cultuur en taal een vanzelfsprekende plaats innemen. Door samen duidelijke samenwerkingsmodaliteiten te ontwikkelen en van elkaar te leren, groeit een veerkrachtig netwerk waarin culturele expertise en pedagogische visie elkaar versterken. Zo wordt cultuur geen bijkomende last, maar een natuurlijke bondgenoot in de ontwikkeling van Brusselse kinderen en jongeren.

UITDAGING

ACTIES

Versterken van de samenwerking tussen scholen en cultuurpartners via brede school
Partnerschappen stimuleren en faciliteren

- Bredeschoolcoördinatoren fungeren als spilfiguren om scholen en cultuur-educatieve partners samen te brengen.
- Organiseer jaarlijks overlegmomenten tussen brede school, cultuurpartners, GC's en scholen binnen de wijk om wederzijdse verwachtingen af te stemmen.
- Creëer een **inspiratiegids** of toolkit met succesvolle praktijkvoorbeelden en formats voor samenwerking, schoolpodium, themadagen, kunst in de klas…

Projectontwikkeling en ondersteuning

- Voorzie **co-creatietrajecten** waarin cultuurpartners samen met scholen nieuwe initiatieven ontwikkelen.

Het cultuurbeleidsplan zoals het er nu ligt, is het resultaat van een gedeeld leerproces. Niet enkel van één dienst of één organisatie, maar van een volledige stedelijke en sectorbrede denkkracht. De vele visienota's — van binnen de Stad Brussel en haar departementen, tot de gemeenschapscentra, culturele huizen en externe netwerken zoals RAB/BKO en N22 — vormen samen een waardevolle kenniskern. Dit mag niet onderschat of overgeslagen worden.

INZICHT

De uitdaging is om niet telkens opnieuw van een zogenaamd wit blad te vertrekken, maar het rijke en diverse geheel aan bestaande kennis te erkennen, te activeren en te delen: van wit blad naar rijk palet, waarbij kruisbestuiving van inzichten geen shortcut is maar een doordachte en duurzame weg naar een sterker cultuurbeleid, en waarin onze stad en organisaties volledig worden benut als kennisbron en praktijkveld, met kennisdeling als kern van onze werking en niet als bijzaak.

UITDAGING

ACTIES

Kennisdeling institutionaliseren en benutten

Valideer bestaand werk als vertrekpunt

- Deel een plek met een inventaris van wat gerealiseerd is: successen, leerpunten en drempels.
- Geef aandacht aan facts & figures, maar ook aan inspirerende voorbeelden - good practices - die bewezen hebben impact te hebben.

Kruisbestuiving als methodiek

- Organiseer intervisiemomenten tussen afdelingen van de stedelijke diensten en culturele partners rond bestaande visienota's. Zie Cultuurraad en Cultuurplatform
- Werk toe naar een synthesetool die verschillende nota's en inzichten structureel met elkaar verbindt.
- Vermijd telkens nieuwe formats te bedenken — benut en verbind wat er al is.
- Intergenerationele kennisoverdracht, een herwaardering van de kennis en levenswijsheden van de Brusselse senioren.

Gebruik je stad voor 100%

- Voer een zelfanalyse uit van de stedelijke werking: hoe wordt bestaande kennis vandaag benut of vergeten?
- Onderzoek in hoeverre projecten en beleidslijnen in de stad in elkaars verlengde liggen of elkaar net tegenwerken.

Good practices verzamelen en delen

- •Bouw een levend overzicht van goede praktijken - per thema of doelgroep - dat continu kan worden aangevuld en intern/extern gedeeld.

Structurele kennisdeling stimuleren

- Maak van kennisdeling een vast agendapunt in overlegstructuren en beleidsopvolging.
- Stimuleer medewerkers en partners om actief te documenteren, reflecteren en rapporteren over hun trajecten.

3.5 Duurzaamheid

Duurzaamheid als creatieve kans vertrekt vanuit het besef dat de culturele sector een sleutelrol speelt in de transitie naar een duurzame stad: niet alleen door de eigen werking te verduurzamen, maar ook door via kunst en verbeelding nieuwe perspectieven te openen op klimaat, zorg en samenleven. Die rol steunt op drie duurzame fundamenten: ecologie, door het verkleinen van de ecologische voetafdruk en zorg voor de leefomgeving; sociale rechtvaardigheid, door de lasten én kansen van de transitie eerlijk te verdelen; en culturele verbeeldingskracht, die ruimte biedt voor experiment, dialoog en toekomstbeelden. Cultuur is daarbij meer dan een sector alleen: zij vormt zowel het collectieve geheugen als het laboratorium van de toekomst. Door duurzaamheid niet te benaderen als een verplichting maar als een creatieve kans, kan lokaal cultuurbeleid mensen verbinden, nieuwe verhalen laten ontstaan en de noodzakelijke omslag actief mee mogelijk maken.

INZICHT

De uitdaging is om, vanuit de dienst Cultuur, de gemeenschapscentra, de culturele huizen en de projecten die ontstaan via de oproep Stadsmakers, ons te laten inspireren door de noodzaak om onze ecologische voetafdruk te verkleinen, en om in elke activiteit, elk traject en elk experiment niet alleen duurzamer te handelen, maar tegelijk ook nieuwe culturele perspectieven te openen.

UITDAGING

ACTIES

We engageren ons om in onze rapporteringen niet alleen de artistieke en maatschappelijke impact te tonen, maar ook de ecologische vooruitgang.

Zo maken we zichtbaar hoe onze werking stap voor stap aansluit bij de **klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen** van de stad én hoe cultuur bijdraagt aan een leefbare, veerkrachtige toekomst.

Onze duurzame handvaten:

- Circulaire productie en hergebruik van materialen
- Duurzaam gebouwbeheer en energie-efficiëntie
- Artistieke reflectie op klimaat en ecologische rechtvaardigheid
- Samenwerkingen met andere stedelijke domeinen zoals onderwijs, welzijn, jeugd en sport

Het Klimaatplan van de Stad Brussel legt duidelijke en ambitieuze doelstellingen vast voor het grondgebied:

- tegen 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 55% verminderen
- tegen 2050 koolstofneutraliteit bereiken
- het grondgebied weerbaarder maken tegen de klimaatverandering

- In het kader van dit plan ondersteunt de Stad elk jaar projecten van Brusselse spelers via de projectoproep Klimaatplan.

https://www.brussel.be/klimaat-en-stad-transitie

BLIKOPENER

Football x Fashion.

In 2023 en 2024 sloegen het Kaaitheater en Art + People de handen in elkaar voor het project Football x Fashion. Onder leiding van artist-in-residence Ahilan Ratnamohan werd het snijvlak tussen voetbal en kunst verkend. De droom was ambitieus: een grootschalige catwalk op een stedelijk voetbalterrein, met creaties gemaakt van gerecycleerde voetbalkledij.

De realisatie was een toonbeeld van Brusselse samenwerking. Vijf modeontwerpers – Fernando Miro, Julie Menuge, Maria Cubillos, Kwale Hakiza en Nourredine Zouagui – ontwikkelden, samen met designers van het MAD, lokale naaiateliers en scholen zoals PCS Radis Marolles, CARIA en Charles Gheude, een volledig nieuwe voetbalmode.
Ahilan Ratnamohan en voetbalster Lewis Maes brachten vervolgens vijftig Brusselse voetballers (m/v/x) samen om in deze originele ontwerpen te defileren. De silhouetten vormden een creatieve explosie van diversiteit en maakten pijnlijk duidelijk dat de voetbalwereld zoveel breder is dan de sterren die de media domineren.

De scenografie, ontworpen door studenten van La Cambre, vormde het perfecte kader op de site aan het Brigittinenpark in de Marollen. Op 5 oktober 2024 kwam alles samen: ondersteund door de opzwepende beats van dj Cheb Runner werd het evenement een fantastische afsluiter van een lang traject. Met zo'n 1.500 enthousiaste toeschouwers werd het een moment van pure verbinding tussen uiteenlopende gemeenschappen.
De herinnering aan dit project blijft levend via een knap fotoboek en een archivering bij het AMVB, dat begin 2025 nog een miniversie van het project presenteerde.

© Denis Moraux - Ancienne Belgique

4. Kneedbaar

Ruimte voor experiment en witruimte

Met Kneedbaar BXL creëert de Stad Brussel bewust plekken waar experiment, vernieuwing en witruimte centraal staan: zones waar de toekomst nog kan worden uitgevonden en waar ideeën de kans krijgen om te ademen. We bouwen aan safer en braver spaces waarin makers, bewoners en organisaties durven proberen, leren en zelfs falen, om zo tot nieuwe inzichten en praktijken te komen.

Deze kneedbare stad stimuleert groei door flexibiliteit, door levenslang leren en door het actief verkennen van nieuwe mogelijkheden. Fricties worden er niet weggegomd, maar krijgen net een betekenisvolle plaats als motor voor debat, activisme en verandering. Zo ontstaat een dynamische stedelijke omgeving waarin creativiteit, solidariteit en vooruitgang elkaar blijvend versterken.

HORIZON

4.1 Witruimte

Witruimte als ademruimte voor ontmoeting, verbeelding en co-creatie. Witruimte creëert ademruimte. Voor makers, bewoners, jongeren, nieuwe Brusselaars, geëngageerde burgers. Het maakt van cultuur een gedeeld goed, van het cultuurhuis een open huis, van het beleid een levend document. Door in onze infrastructuur plekken te voorzien die 'open' mogen blijven, zonder strikte invulling, geven we mensen de kans om zich de ruimte toe te eigenen. Door in onze agenda's lege tijdsblokken te voorzien, kunnen we reageren op wat leeft in de stad. Door in onze budgetten een marge te laten, tonen we bereidheid om te luisteren, te leren, te bewegen.

INZICHT

De uitdaging is dat witruimte ook iets vraagt van onze werkcultuur: de durf om los te laten, om proces boven resultaat te zetten en om mislukkingen te zien als leerschool. Het vraagt om bewust werktijd en aandacht vrij te maken voor wat zich aandient, zelfs wanneer de uitkomst onzeker is, omdat net daar, in het onvoorspelbare, de kiem ligt van vernieuwing, verbondenheid en maatschappelijke relevantie, en omdat witruimte geen leegte is maar potentieel, waarvoor wij als cultuurspelers de verantwoordelijkheid dragen om mentale, fysieke en organisatorische ruimte te creëren waarin iedereen zich welkom voelt, niet alleen als toeschouwer maar ook als deelnemer en mede-eigenaar.

UITDAGING

ACTIES

Creëer fysieke witruimte

- Open-huis-beleid stimuleren: geef ruimte vrij in gebouwen die vrij kan worden ingenomen door wie een idee of nood heeft.
- Ontwikkel plekken met een onbepaalde functie: consumptievrije cafés, stadslivings, zithoeken of multifunctionele zalen. Zie bijvoorbeeld Villa Canapé.
- Voorzie infrastructuur voor spontane ontmoetingen - wifi, tafels, zitplekken, stopcontacten - zonder de verplichting tot consumptie of inschrijving. Voorbeelden zijn de bib of Muntpunt.

Integreer witruimte in de programmatie

- Laat structureel leegte in de programmatie en agenda's – niet als vergeten plek, maar als strategisch gemaakte keuze.

Witruimte in budgetten

- Maak een budgetlijn vrij voor witruimte-initiatieven: kleine steunbedragen, materialen, onthaalkosten…

Werkpraktijken en structuren aanpassen

- Voorzie expliciete werktijd voor witruimte in de taken van personeel.
- Maak kaders en afspraken om projecten binnen witruimte veilig, inclusief en realistisch te laten verlopen.
- Beoordeel projecten niet op rendement, maar op leerwaarde, verbinding of innovatie.

4.2 Experiment

Experiment als zuurstof voor een levend cultuurbeleid. Experiment is geen luxe. Het is de levensader van een samenleving die zich wil blijven ontwikkelen, verbinden en verrassen. In een stad als Brussel, waar veelheid en verandering de norm zijn, is het essentieel dat we durven afwijken van het gebaande pad. Niet om te choqueren, maar om te ontdekken – wat leeft er echt in de wijk, welke dromen borrelen onder de oppervlakte, welke vormen van samenleven en cultuur zijn nog onzichtbaar?

INZICHT

De uitdaging is om te experimenteren. Het vraagt tijd, ruimte, vertrouwen en moed, en het betekent om te accepteren dat falen soms onvermijdelijk is. Juist daarin schuilt de waarde: elk mislukt idee levert inzichten op, elk onverwacht succes opent nieuwe perspectieven. Dat vraagt om los te komen van de fixatie op het meetbare en het 'afgewerkte product', en om het besef dat impact vaak ontstaat in het proces zelf – in samen zoeken, proberen, afstemmen en bijsturen.

Dat betekent ruimte maken, letterlijk én figuurlijk. Witruimte in agenda's, budgetten en gebouwen. Stoppen met het krampachtig volplannen van elke vierkante meter en elke werkdag, en medewerkers de vrijheid geven om te luisteren, te observeren en van daaruit nieuwe, experimentele projecten te starten. Zonder dichtgetimmerd plan. Zonder garantie op succes.

Het vraagt ook om heldere en consequente communicatie over het waarom van experimenteren. Niet als spielerei, maar als een noodzakelijke investering in innovatie, verbinding en maatschappelijke relevantie. Door deze boodschap te delen met beleidsmakers, publiek en collega's, ontstaat legitimiteit voor wat nog geen vaste vorm of naam heeft, en wordt zichtbaar dat cultuur ook groeit in de rafelranden.

Wie toekomst wil maken, moet durven falen. En dus durven investeren in het onbekende: in kleine initiatieven met groot potentieel en in processen zonder duidelijke uitkomst. Want juist daar – in het niet-weten – ontstaat iets nieuws.

UITDAGING

ACTIES

Structureel witruimte voorzien

- Zie bovenstaande acties.

Communicatie en cultuurverandering

- Communiceer actief over het belang van experiment en de kracht van mislukking in de cultuursector.
- Maak experimenten zichtbaar: documenteer en deel verhalen van projecten die zijn gestart vanuit verbeelding of spontane ideeën, ook als ze niet succesvol waren.
- Zet in op een waardencultuur waarin 'proberen en leren' even belangrijk is als 'doen en scoren'.

Partners betrekken

- Betrek lokale kunstenaars, verenigingen, bewonersgroepen en jeugdcollectieven in experimentele trajecten.
- Lanceer een open oproep voor bewonersinitiatieven die vernieuwend, onverwacht of ongetest zijn — en voorzie begeleiding i.p.v. zware subsidieprocedures. Zie Stadsmakers

4.3 Cultuur bloeit in een veilige en vrije stad

Een safe(r) space is een fysieke én mentale ruimte waar mensen zich zo vrij mogelijk kunnen bewegen, uitdrukken en verbinden, zonder angst voor grensoverschrijdend gedrag, uitsluiting of geweld. Het is de basisvoorwaarde voor een brave(r) space: een omgeving waarin deelnemers moeilijke thema's durven bespreken, met een open houding en het besef dat ieders perspectief per definitie onvolledig is. Organisaties en evenementen die zulke ruimtes aanbieden, creëren leeromgevingen waar spannende, eerlijke en soms confronterende gesprekken mogelijk worden.

Safer spaces zijn een gedeelde verantwoordelijkheid: geborgenheid in de open ruimte.
Ze gaan verder dan infrastructuur. Ze vragen zorg, tijd, dialoog, het vermogen om los te laten én vooral een radicale keuze voor wederkerigheid. Geen bescherming door afzondering, maar veiligheid door verbinding.

INZICHT

De uitdaging is het aanbod aan safe(r) spaces te versterken voor mensen die drempels ervaren rond gender- en seksuele diversiteit en handicap, met extra aandacht voor wie binnen deze groepen nog kwetsbaarder staat. We willen personen en organisaties die zulke laagdrempelige, veilige ontmoetingsplekken creëren met elkaar verbinden, zodat kennis en ervaringen gedeeld kunnen worden, ook specifiek voor mensen die op meerdere kruispunten van kwetsbaarheid tegelijk leven.

De uitdaging is tegelijk ook een omgeving te bouwen die gedragen wordt door zorg, inclusie, gedeelde verantwoordelijkheid en respect, telkens afgestemd op de noden van de mensen die er samenkomen. Het is geen zoektocht naar een eindtoestand van complete veiligheid, maar naar een voortdurende collectieve inspanning: risico's erkennen, mechanismen van uitsluiting doorbreken en ruimte scheppen voor wie elders te vaak wordt gemarginaliseerd.

Safer spaces zijn niet louter fysieke plekken, ze zijn een gevoel, een belofte: "Je hoort erbij, je wordt gezien, je mag hier zijn zoals je bent." Het creëren van dergelijke plekken is één van de grootste maatschappelijke uitdagingen én kansen voor cultuurwerk in de stad.

Safer spaces ontstaan niet vanzelf. Ze vragen om **bewuste, duurzame kaders**. Kaders waarin jongeren niet alleen welkom zijn, maar ook als mede-eigenaars van de plek worden erkend. Dat begint bij luisteren: achterhalen wat werkt, wat nodig is, wat inspireert. Het vraagt een cultuur van vertrouwen: ruimte geven zonder te controleren, begeleiden zonder te beheersen.

Een échte safer space erkent dat **leeftijdsgebonden gedrag** even waardevol is als elk ander. We moeten plekken durven ontwerpen waar jongeren zich uitgelaten mogen voelen — zonder scheve blikken — én tegelijk initiatieven ontwikkelen die **intergenerationeel** verbinden, zonder te vervlakken. Jongeren dragen mee het programma, gebruiken hun talenten en interesses als hefboom voor cocreatie. Dat betekent ook: hun inzet erkennen, zichtbaar waarderen en structureel verankeren — financieel of anderszins.

UITDAGING

ACTIES

Safer spaces zichtbaar en structureel verankeren in het lokaal cultuurbeleid

- Benoem expliciet de creatie van safer spaces als prioriteit in het cultuurbeleidsplan.
- Safe spaces worden geen bijproduct, maar een bewuste beleidskeuze.

Jongeren erkennen en activeren als mede-eigenaars van ruimte en programma

Voorzie ondersteuning, kleine budgetten, ruimtes - voor co-creatieve projecten geïnitieerd door jongeren. Jongeren voelen zich gezien en gewaardeerd. Culturele ruimtes evolueren naar plekken van gedeeld eigenaarschap.

Infrastructuur en ruimte herdenken als laagdrempelige, veilige, gedeelde plekken

- Maak consumptievrije ruimtes toegankelijk: water, wifi, koffie, stopcontacten, zachte verlichting.
- Stimuleer multifunctioneel en gedeeld gebruik van infrastructuur, bijv. via boekingssystemen met vrij tijdslot.
- Laat ook niet-gelabelde initiatieven toe; geen vzw of erkenning vereist.

4.4 Complexloos, ook na zonsondergang

Het nachtleven is méér dan ontspanning: het is een krachtige plek voor ontmoeting, expressie en vrijheid. Het biedt unieke kansen voor sociaal contact tussen diverse groepen. De nacht wordt erkend als een volwaardig cultureel domein, met ruimte voor experiment, nicheprogrammering en inclusie.

INZICHT

De uitdaging is het nachtleven te erkennen als een volwaardige culturele ruimte waar vrijheid, ontdekking en ontmoeting centraal staan. Overdag heersen structuur en uitvoering; 's nachts ontstaat er een andere dynamiek: dans, ritme en de tijdelijke solidariteit tussen onbekenden, wat onderzoeker Luis Manuel Garcia treffend liquidariteit noemt. De nacht is de plek waar mensen identiteiten uitproberen en ontdekken wie ze kunnen zijn in een 24-uursstad als Brussel. Maar niet iedereen geraakt binnen. Fysieke drempels, beperkt openbaar vervoer en sociale of financiële uitsluiting maken dat veel Brusselaars, jongeren, LGBTQIA+-personen, mensen met een migratieachtergrond, zich niet welkom of veilig voelen. Discriminatie aan de ingang en hoge kosten versterken dat gevoel. Zo blijven velen letterlijk aan de kant staan, terwijl de nacht net kansen biedt om de stad anders te beleven en jezelf vrijer te bewegen. Door het nachtleven bewust op de kaart te zetten, wordt cultuur een hefboom voor een meer inclusieve stad, ook na zonsondergang.

UITDAGING

Nachtraad & de nodige ondersteuning voor het verder uitbouwen van de expertise
De uitgaanssector, die in Brussel zeer dynamisch en bekend is, vormt een meerwaarde voor de Stad: evenementen en clubcultuur dragen bij tot zowel de culturele en economische vitaliteit als de toeristische aantrekkingskracht. Naar het voorbeeld van Parijs, Berlijn en Amsterdam heeft het Brussels Gewest in 2020 een Nachtraad opgericht om het nachtleven van de Belgische hoofdstad beter te beheren.
De Nachtraad van Brussel bestaat uit verschillende vertegenwoordigers uit de commerciële en culturele sector en actoren uit het hart van het nachtleven van de Belgische hoofdstad. De eerste opdracht van deze raad is de expertise over dit thema te verbeteren: de nacht bestuderen om deze beter te begrijpen en het beheer ervan te verbeteren, met name wat de feestelijke dimensie ervan betreft. Een cartografische inventaris van de nachtelijke voorzieningen en diensten (horeca, feestzalen, evenementenlocaties, wachtdiensten, nachtelijk openbaar vervoer, enz.) zal het mogelijk maken om de eerste stappen te nemen naar een op het grondgebied afgestemde visie voor feesten in Brussel. De volgende stap is het definiëren van de typologieën van feestwijken, het focussen op bepaalde wijken samen met de actoren en het formuleren van aanbevelingen om het samengaan van de verschillende functies in de stad te verbeteren: wonen, milieu, feesten en nachtleven.
De Stad Brussel zal bijdragen aan deze analyses en de conclusies van de studies gebruiken om het nachtleven op haar grondgebied te ontwikkelen en te organiseren.

4.5 Fricties ruimte geven - Debatcultuur stimuleren

Debatcultuur stimuleren - Cultuurhuizen als geëngageerde stem in een diverse stad.
In een stad als Brussel, waar diversiteit normaal is, dragen onze gemeenschapscentra, culturele huizen en socio-culturele instellingen niet alleen een culturele, maar ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ze hebben het recht én de plicht om actief deel te nemen aan het publieke debat. Niet vanuit een neutrale afstand, maar met beide voeten in de realiteit – met de stad als wereld en de wereld in de stad.

INZICHT

De uitdaging is maatschappelijk engagement vorm te geven op een manier die ertoe doet.
Engagement kan vele gedaanten aannemen: van het versterken van stemmen die te weinig gehoord worden, tot het ondersteunen van burgerinitiatieven die werken aan een leefbare, rechtvaardige stad. Van het bieden van ruimte aan kunstenaars die ongemakkelijke vragen durven stellen, tot het zelf innemen van duidelijke posities in complexe maatschappelijke discussies. Neutraliteit is daarbij geen uitgangspunt, maar een gemiste kans om relevant en verbonden te zijn. **De uitdaging is ook om dat engagement voelbaar te maken in de eigen werking**. Wie inclusie, duurzaamheid of gelijke kansen nastreeft, moet dat intern waarmaken. Niet via symbolische acties of oppervlakkige representatie, maar via structurele keuzes die recht doen aan het complexe weefsel van deze stad. Want wie cultuur maakt, maakt ook mee stad.

UITDAGING

BLIKOPENER

Debateville

Bij Debateville komen taal, zelfvertrouwen en kritisch denken samen. Mentor Meryem Demir ervaart dagelijks hoe de organisatie een veilige haven biedt waar diverse groepen tieners hun stem leren vinden. De ateliers zijn een ware eyeopener: jongeren die vaak met weinig zelfvertrouwen starten, worden stap voor stap uitgedaagd om te spreken, samen te werken en naar anderen te luisteren.

In deze werking fungeren de mentoren niet als klassieke leerkrachten, maar als begeleiders en rolmodellen. De herkenning is daarbij cruciaal: “Wanneer een jongere zegt: ‘Hé, zij lijkt op mij’, besef je hoe belangrijk die verbinding is.”

Wat begon als een werking in het hart van Brussel, is intussen stevig verankerd op tal van stedelijke plekken. De vaardigheden die jongeren hier aanleren — van heldere communicatie tot groepsdynamiek — zijn een directe investering in hun toekomst. Het is een Brusselse inspiratie die elk kind gegund is, omdat het hen de kracht geeft om met trots hun plek in de samenleving in te nemen.

ACTIES

Ruimte geven aan onderbelichte stemmen en thema's

- Voorzie structureel ruimte in het programma voor stemmen en verhalen die zelden gehoord worden, bijv. via open calls, gastcuratoren of coproducties.
- Werk samen met grassrootsorganisaties, buurtinitiatieven en burgerbewegingen.

Maatschappelijke thema's actief agenderen in het aanbod

- Ontwikkel thematische programmatie rond urgente maatschappelijke onderwerpen (klimaat, ongelijkheid, racisme, mentaal welzijn, enz.).
- Stimuleer programmatoren om samenwerkingen op te zetten met experten, activisten, academici en ervaringsdeskundigen.
- Zorg voor publieksmomenten die aanzetten tot dialoog, reflectie en ontmoeting, ook buiten de 'klassieke cultuurconsument'.

Neem als organisatie zélf positie in

- Werk aan een intern waardenkader dat duidelijke standpunten inneemt over inclusie, duurzaamheid, antiracisme en gelijkwaardigheid.
- Communiceer hierover transparant naar medewerkers, partners en publiek.
- Ondersteun medewerkers om hier als ambassadeurs voor op te treden.

"Practice what you preach" in de eigen werking

- Ontwikkel een inclusie- en diversiteitsbeleid met meetbare acties en opvolging.
- Werk aan een duurzame bedrijfsvoering (energie, mobiliteit, materiaalgebruik).
- Zorg voor representativiteit in personeel, programmatie en publieksbenadering.
- Evalueer regelmatig de eigen werking op maatschappelijke impact.

Het debat faciliteren én voeden

- Creëer veilige en open ruimtes voor debat en uitwisseling tussen diverse doelgroepen publieken.
- Investeer in gespreksbegeleiding, meertalige formats en participatieve werkvormen.
- Stimuleer actief luisteren, wederzijds begrip en gezamenlijke actie.

Parcours 26-31

We hebben gekozen voor een evolutief plan. Daarom is het cruciaal om het cultuurbeleidsplan blijvend onder de aandacht te houden. Inzetten op partnerschappen en burgerparticipatie vergroten en/of verankeren, vormt hierbij steeds de leidraad. Halverwege de legislatuur komen we zo tot nieuwe acties en kunnen we accenten verschuiven. Ook de jaarlijkse evaluatie van het cultuurbeleidsplan is de uitgelezen kans om het plan onder een ruimere aandacht te brengen en dus een belangrijk communicatiemoment (zie onder).

CULTUURRAAD

De **Cultuurraad van Stad Brussel** geeft advies aan de schepen van Nederlandstalige Aangelegenheden over het lokaal cultuurbeleidsplan. Daarnaast brengt de Cultuurraad mensen en organisaties samen uit het Nederlandstalige socio-culturele veld van Stad Brussel. De Cultuurraad is zo de spil tussen beleid, het brede Nederlandstalige socio-culturele veld en de Brusselaars zelf.

Samenstelling

De Cultuurraad bestaat uit **maximaal achttien leden** die telkens voor een **periode van drie jaar** worden verkozen. Bij de samenstelling streven we nadrukkelijk naar diversiteit, zowel wat betreft gender, afkomst als ervaring. De leden engageren zich vanuit hun expertise, hetzij als vrijwilliger, hetzij als professional. Zij wonen op het grondgebied van de Stad Brussel of zijn actief binnen een sociaal-culturele organisatie of culturele instelling die in Brussel werkzaam is.

Van de leden van de Cultuurraad verwachten we meer dan louter advies. **Zij treden op als bruggenbouwers, klankborden en motoren van het Brusselse cultuurbeleid.** Hun kennis en ervaring zetten zij actief in om het beleid mee vorm te geven, waarbij zij signalen en noden uit het culturele veld naar voren brengen. Ze denken constructief mee over plannen en projectoproepen, zoals Stadsmakers, en leveren een inhoudelijke bijdrage aan de voorbereiding van het Cultuurplatform, zodat dit telkens een inspirerend en relevant programma biedt. Daarnaast waken zij erover dat nieuwe en frisse stemmen aanwezig zijn op de zesmaandelijkse netwerkmomenten, zodat het Cultuurplatform een weerspiegeling blijft van het Nederlandstalige socio-culturele veld in de Stad Brussel. Tijdens het Cultuurplatform nemen de leden ook zelf een actieve rol op, bijvoorbeeld als spreker, gespreksbegeleider of thematrekker. Op die manier dragen zij niet alleen bij aan het beleid, maar ook aan een levendige, diverse en open culturele dynamiek in de Stad Brussel.

CULTUURPLATFORM

De Cultuurraad organiseert minstens twee keer per jaar een open **Cultuurplatform**. Dit platform staat open voor iedereen die zich betrokken voelt bij het Nederlandstalige socio-culturele leven in Brussel, waaronder organisaties, makers, creatievelingen uit de cultuursector en geëngageerde bewoners. Het Cultuurplatform fungeert tegelijk als ontmoetingsplek, inspiratieruimte en participatiekanaal: het brengt mensen samen, stimuleert uitwisseling van ideeën en levert waardevolle input voor de richting van het lokaal cultuurbeleid.

Net zoals de Cultuurraad een voedingsbodem vormt voor het Cultuurplatform, geeft het platform op zijn beurt zuurstof aan de Cultuurraad. De inzichten en signalen die hier worden verzameld, scherpen de adviezen aan en versterken hun relevantie.

Op die manier verbindt, versterkt en ondersteunt de Cultuurraad het Nederlandstalige socio-culturele leven in Brussel. Samen bouwen we aan een stad waar cultuur grijpbaar, deelbaar, draagbaar en kneedbaar is.

STADSMAKERS

In het najaar wordt op het Cultuurplatform de projectoproep Stadmakers. De projectoproep wordt jaarlijks gelanceerd binnen het lokaal cultuurbeleidsplan. Projecten die voldoen aan de doelstellingen en de selectiecriteria komen in aanmerking voor een subsidie.Via deze projectoproep kunnen individuen, collectieven, feitelijke verenigingen of vzw's mee uitvoering geven aan een **Complexloos BXL.**

VOORTGANGSRAPPORT

Het jaarlijkse voortgangsrapport is de tool om een correcte stand van zaken van het lokale cultuurbeleid weer te geven. Wie het jaarlijkse voortgangsrapport leest, krijgt een goed overzicht van welke acties uitgevoerd zijn en welke gepland staan voor het komende jaar. De bestuursorganen, de algemene vergaderingen van de gemeenschapscentra, de Cultuurraad en de adviesraad van de bibliotheek geven allemaal jaarlijks een advies op het voortgangsrapport. Daarna moet het goedgekeurd worden door het college van burgemeester en schepenen en de gemeenteraad.

Het voortgangsrapport is natuurlijk een instrument om te rapporteren, om te verantwoorden bij de overheid. Van dit verplicht nummertje, zonder emotionele betrokkenheid van de partners, hebben we dit kunnen ombuigen naar een participatief evaluatie-instrument. Alle partners (van AB tot Filem'On) schrijven mee aan dit voortgangsrapport. Hierdoor krijgen we een globaal beeld van ieders acties en invulling.

Met deze informatie trekken we naar het Cultuurplatform en tillen we deze naar een hoger niveau. We maken van het Cultuurplatform een tool om op participatieve wijze de burger te betrekken bij de evaluatie van het lokaal cultuurbeleidsplan. Het brede culturele veld kan op die manier zijn mening uiten en de accenten van het komende jaar mee bepalen.

Zo maken we van het lokaal cultuurbeleidsplan een plan waar de hele stad samen aan verderbouwt.

Eén jaar cultuurbeleidsplan
Complexloos BXL

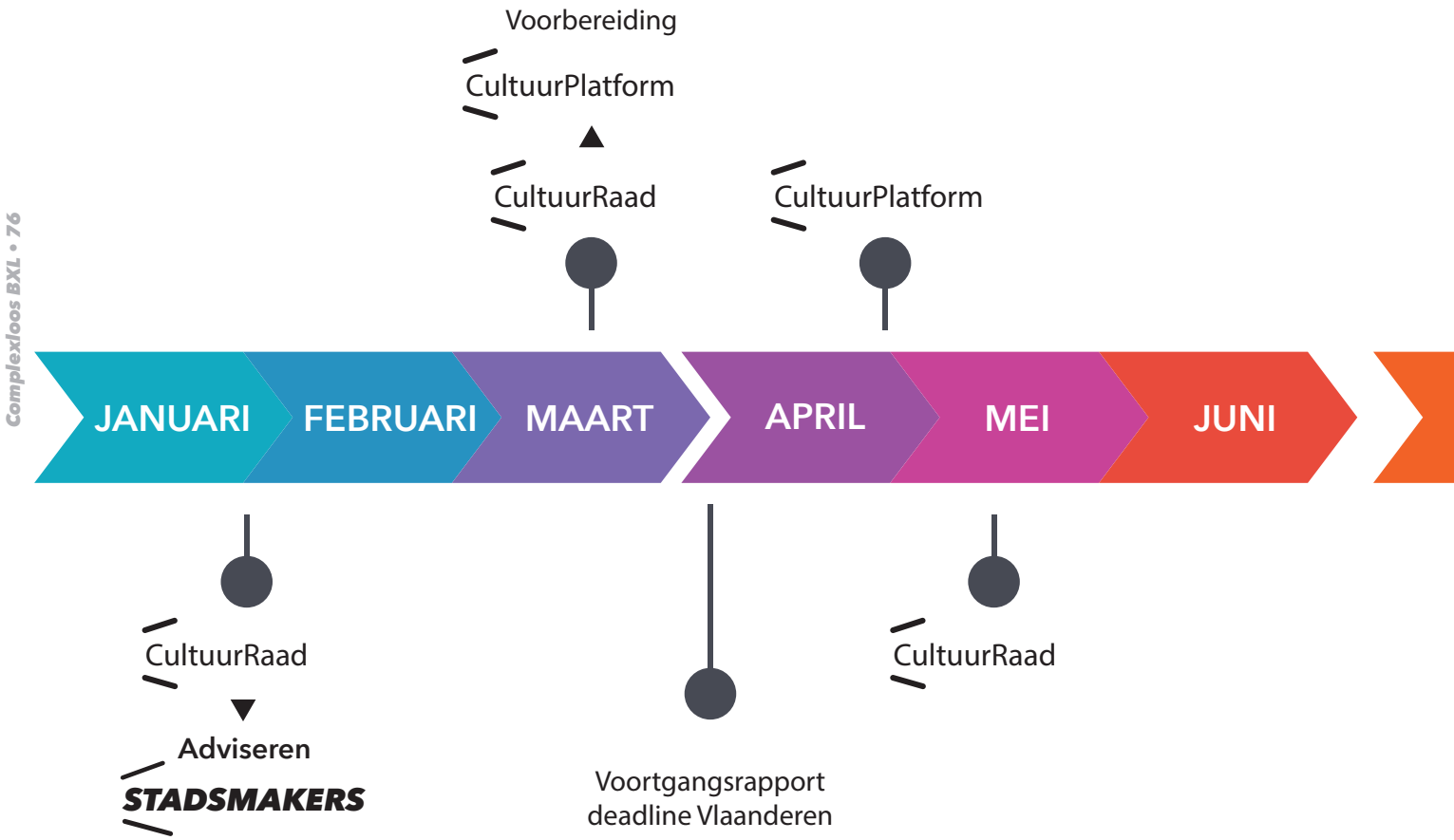

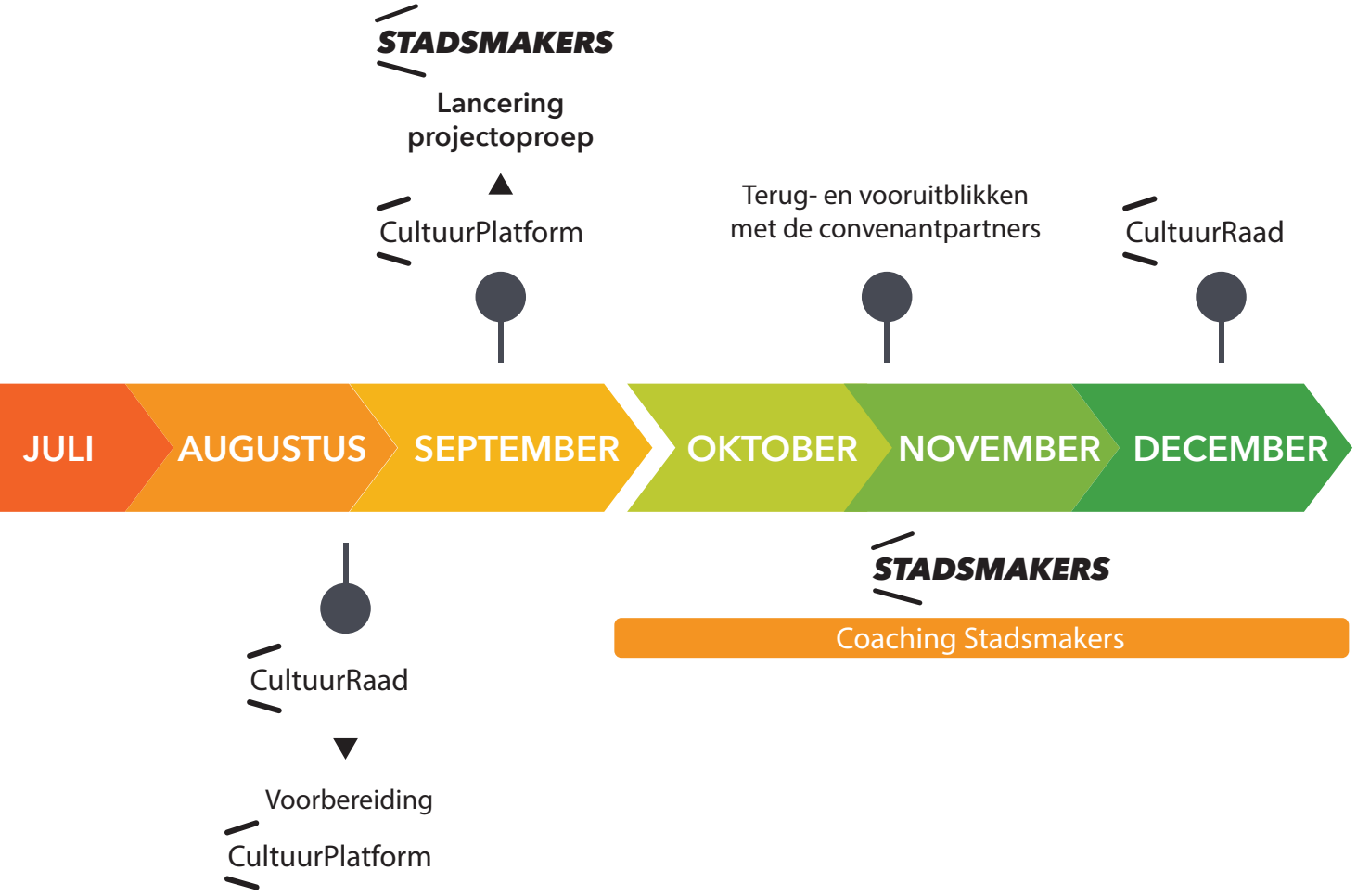
STADSMAKERS
Lancering projectoproep
CultuurPlatform
Terug- en vooruitblikken met de convenantpartners
CultuurRaad
JULI
AUGUSTUS
SEPTEMBER
OKTOBER
NOVEMBER
DECEMBER
STADSMAKERS
Coaching Stadsmakers
CultuurRaad
Voorbereiding
CultuurPlatform

Zes jaar cultuurbeleidsplan
Complexloos BXL

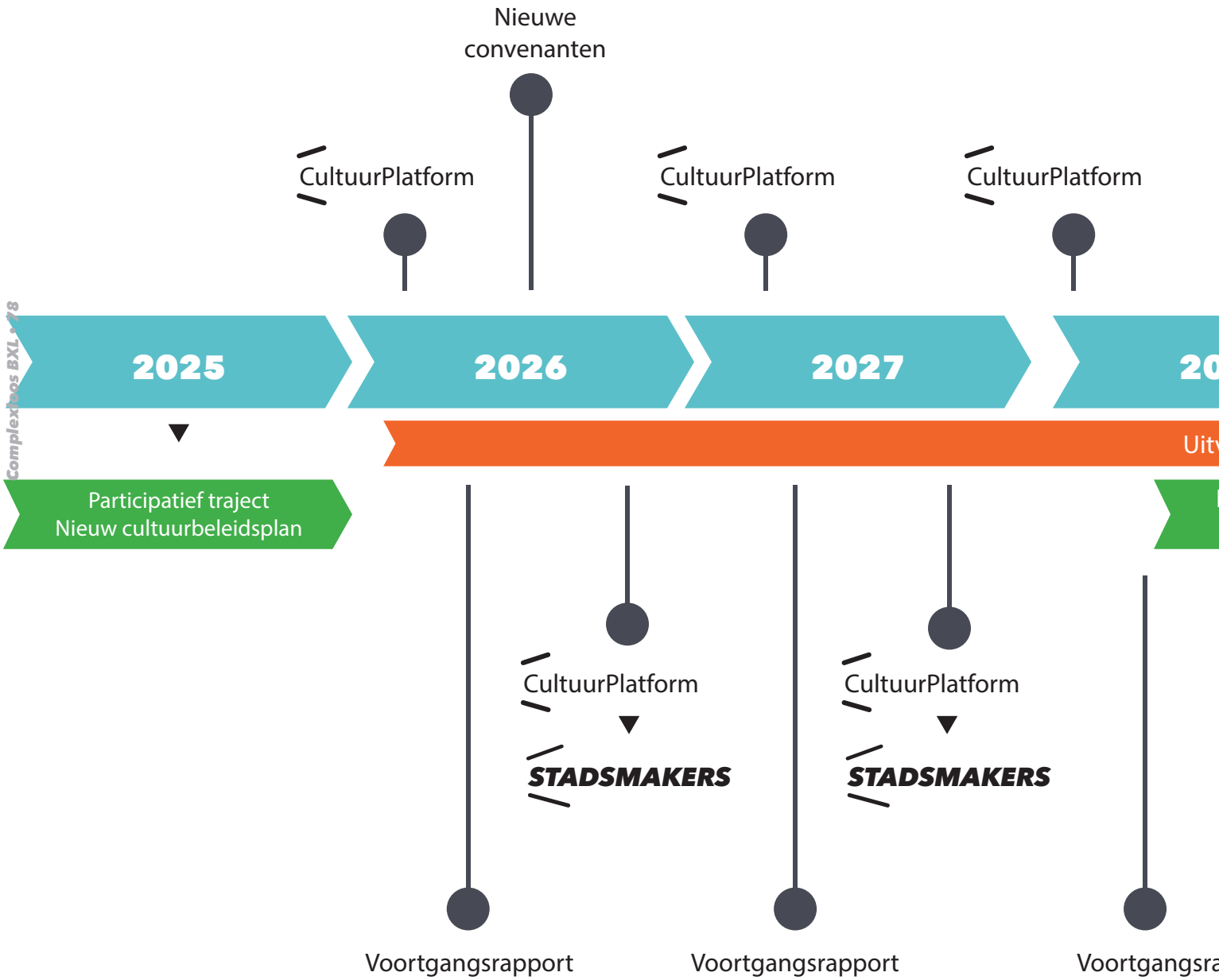

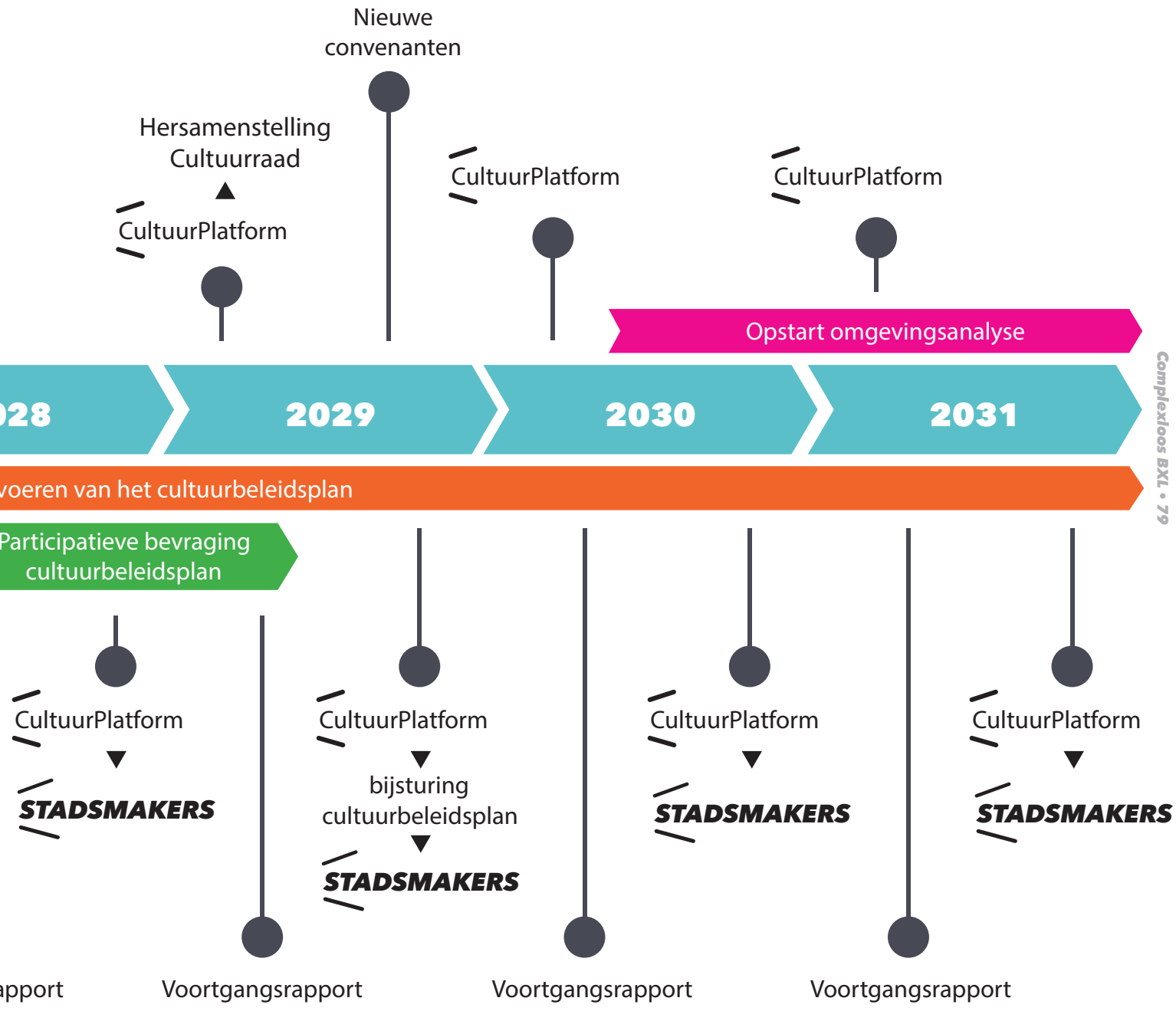
Nieuwe convenanten
Hersamenstelling Cultuurraad
CultuurPlatform
CultuurPlatform
CultuurPlatform
Opstart omgevingsanalyse
028
2029
2030
2031
voeren van het cultuurbeleidsplan
Participatieve bevraging cultuurbeleidsplan
CultuurPlatform
STADSMAKERS
CultuurPlatform
bijsturing cultuurbeleidsplan
STADSMAKERS
CultuurPlatform
STADSMAKERS
CultuurPlatform
STADSMAKERS
apport
Voortgangsrapport
Voortgangsrapport
Voortgangsrapport

ACTIES

1. GRIJPBAAR

NUMMER	ACTIE	PAGINA
1.2.1	Erfgoed verankeren in het lokale ecosysteem.	16
1.2.2	Verhalen verzamelen vóór het vergeten begint	16
1.2.3	Levend erfgoed als lijm van de stad	17
1.2.4	Erfgoed inzetten als katalysator voor sociale ontmoeting	17
1.2.5	Structurele samenwerkingen tussen erfgoed en stad activeren	17
1.2.6	Van erfgoed als thema naar erfgoed als methodiek	17
1.3.1	Een warm onthaal begint bij een open deur, letterlijk en figuurlijk	18
1.3.2	Tegemoetkomen aan de sociale noden en de 3 W's: Water, WC, Wifi	18
1.3.3	Een toegankelijk onthaal	18
1.3.4	Centrale hefbomen inbouwen	18
1.4.1	Zichtbaar zijn buiten de klassieke muren	19
1.4.2	Brugfiguren inschakelen	19
1.4.3	Luisteren en onverwachte signalen serieus nemen	19
1.4.4	Ruimte maken voor ontmoeting zonder voorwaarden	19
1.4.5	Voorbeelden laten zien van herkenning en succes	19
1.4.6	Structureel omgaan met diversiteit en inclusie	20
1.4.7	Voorzien in de noden van brugfiguren	21
1.4.8	Groeien naar een gelijkwaardige samenwerking met brugfiguren	21
1.4.9	Brugfiguren leiden tot een diverser netwerk, nieuwe instroom en sterkere teams	21
1.5.1	Nederlands versterken zonder exclusief of afschrikwekkend te zijn	24
1.5.2	Nederlandstalige én anderstalige kinderen spelenderwijs plezier aan het Nederlands laten beleven	24

1.5.3	Cultuur als een motor voor taalverwerving	**25**
1.5.4	De verbindende kracht van het Nederlands gaat hand in hand met de rijkdom van meertaligheid	**25**
1.5.5	Organisaties ontwikkelen een meer inclusieve en flexibele taalhouding.	**25**
1.5.6	Ouders actief betrekken bij vrijetijds- en cultuurbeleving van hun kinderen door laagdrempelig onthaal en communicatie	**26**
1.5.7	Verbind ouders met de leefwereld van hun kinderen	**26**
1.5.8	Toeleiding vanuit bestaande netwerken	**26**

2. DEELBAAR

NUMMER	ACTIE	PAGINA
2.1.1	Het Cultuurplatform als belangrijk kruispunt voor wederzijdse inspiratie, betrokkenheid en beleidsbeïnvloeding.	**35**
2.2.1	Het lokaal cultuurbeleidsplan biedt hét kader om het muzikale veld – van kleine ontmoetingsplekken tot grote cultuurhuizen – te versterken in hun onderlinge samenwerking	**36**
2.2.2	Structurele verankering van muziek in het cultuurbeleid	**37**
2.2.3	Toegang tot infrastructuur & presentatieplekken	**37**
2.2.4	Participatie, ontmoeting en taalplezier via muziek	**37**
2.2.5	Duurzame en gelijkwaardige samenwerking	**37**
2.2.6	Netwerken & kruisbestuiving stimuleren	**37**
2.2.7	Cultuurplatform als hefboom	**37**
2.3.1	Bevragingen als strategisch middel, niet als formaliteit	**42**
2.3.2	Participatie als drijfveer voor het sociaal-cultureel werk	**42**
2.3.3	Participatie als evaluatie-instrument	**42**
2.4.1	Ruimte delen in de socio-culturele sector - Inventarisatie en transparantie	**44**
2.4.2	Ruimtebeleid herdenken op basis van gedeeld gebruik	**44**
2.4.3	Mindset en cultuurverandering stimuleren	**44**
2.4.4	Praktische ondersteuning en systemen voorzien	**44**

2.4.5	Lokale ruimtecoördinatoren inschakelen	**44**
2.4.6	Ruimte delen stimuleren via ondersteuning	**44**
2.4.7	Deeleconomie uitbreiden naar materiaal en infrastructuur	**44**

3. DRAAGBAAR

NUMMER	ACTIE	PAGINA
3.1.1	Beleidsstructuren als hefboom	**51**
3.1.2	Proactieve rol als bruggenbouwer	**51**
3.1.3	Gebruik je stad voor 100%	**51**
3.1.4	Coördinatie en helikopterzicht	**51**
3.1.5	Succes wordt anders gedefinieerd: proces > resultaat	**52**
3.1.6	Bewoners voelen zich meer gehoord, ondersteund en betrokken bij het cultuurbeleid	**52**
3.1.7	Vroeg detecteren van opkomende initiatieven	**52**
3.2.1	Versterken van Wijkassemblees als kernspelers & Wijkraden als cruciale partners met een duidelijke rol in de opvolging van het cultuurbeleidsplan	**54**
3.2.2	Ondersteuning van Wijkassemblees bij buurtgerichte initiatieven	**54**
3.2.3	Kleinschaligheid en identiteit koesteren	**55**
3.2.4	Lokale ontmoetingsplekken versterken en creëren	**55**
3.2.5	Kleinschalige culturele evenementen stimuleren	**55**
3.2.6	Erfgoedprojecten op wijkniveau	**55**
3.2.7	Buurtgesprekken en cultuurcafés	**55**
3.2.8	Informeel stadsweefsel en gemeenschapsvorming versterken	**55**

3.2.9	Buurtambassadeurs	**55**
3.2.10	Samenwerking met niet-culturele partners	**55**
3.3.1	Gedeeld eigenaarschap stimuleren	**56**
3.3.2	Ga proactief in verbinding	**56**
3.3.3	Formuleer gedeelde doelen	**56**
3.3.4	Waarborg transparantie & een duidelijke rolverdeling	**56**
3.3.5	Creëer ruimte voor gezamenlijke reflectie	**56**
3.4.1	Structureel openstellen voor nieuwe allianties	**57**
3.4.2	Beleidsstructuren die samenwerking faciliteren i.p.v. afremmen	**57**
3.4.3	Nieuw partnerschap = nieuw kader	**57**
3.4.4	Versterken van de samenwerking tussen scholen en cultuurpartners via brede school	**58**
3.4.5	Partnerschappen stimuleren en faciliteren	**58**
3.4.6	Projectontwikkeling en ondersteuning	**58**
3.4.7	Kennisdeling institutionaliseren en benutten: valideer bestaand werk als vertrekpunt	**59**
3.4.8	Kruisbestuiving als methodiek	**59**
3.4.9	Gebruik je stad voor 100%	**59**
3.4.10	Structurele kennisdeling stimuleren	**59**
3.5.1	Naast artistieke en maatschappelijke impact ook ecologische vooruitgang rapporteren	**60**
3.5.2	Jaarlijkse projectoproep Klimaatplan Stad Brussel	**60**

4.KNEEDBAAR

NUMMER	ACTIE	PAGINA
4.1.1	Creëer fysieke witruimte	66
4.1.2	Integreer witruimte in de programmatie	66
4.1.3	Witruimte in budgetten	66
4.1.4	Werkpraktijken en structuren aanpassen	66
4.2.1	Structureel witruimte voorzien	67
4.2.2	Communicatie en cultuurverandering	67
4.2.3	Partners betrekken	67
4.3.1	Safer spaces zichtbaar en structureel verankeren in het lokaal cultuurbeleid	68
4.3.2	Jongeren erkennen en activeren als mede-eigenaars van ruimte en programma	68
4.3.3	Infrastructuur en ruimte herdenken als laagdrempelige, veilige, gedeelde plekken	68
4.5.1	Ruimte geven aan onderbelichte stemmen en thema's	72
4.5.2	Maatschappelijke thema's actief agenderen in het aanbod	72
4.5.3	Neem als organisatie zélf positie in	72
4.5.4	"Practice what you preach" in de eigen werking	72
4.5.5	Het debat faciliteren én voeden	72

brussel

WE ARE BXL